

Glasovi iz Našega Gibanja

NA AGITACIJI V CLEVELANDU

Piše Anton Vičič

V nedeljo 20. septembra zjutraj je dospel moj vlak na postajo Union v Clevelandu, kjer sta me že pričakovala Chas. Pogorelec in Leo Poljšak. C. Pogorelec se je mudil tu radi oglasov za Am. Druž. Koledar in on mi je nekaj dni prej v sporazumu s clevelandskimi sodrugimi sporočil, naj pridem sem, da poskusimo srečo v agitaciji za razširjenje "Proletarca" v tej največji slovenski naselbini v Ameriki. S postaje smo se odpeljali na Poljškov dom, kjer nam je sodružica Viki Poljšak gostoljubno postregla, jaz pa sem nato po dolgi noči v natripanem vagonu, kjer smo se vozili po znižani ceni, želel tudi nekoliko odpočiti. Priliko sem dobil pri Poljškovi.

Popoldne ob 2. smo imeli v prostorih kluba št. 27 sestanek, kamor nas je odpeljal s svojim avtom s. Franciškin. Na sestanku je bil zastopan tudi klub št. 49. Kmalu sem se spoznal z vsemi in uveril sem se, da sem prišel v res prijateljsko družbo sodrugov in sodružice.

S. Siskovich je navzočim pojasnil namen sestanka. S. Pogorelec je nato obrazložil načine naše agitacije in stanje "Proletarca" ter njegovo važnost.

Ko so mene pozvali, da povem svoje misli, sem naravno izjavil, da sem prišel sem zato, ker imam vero, da bo akcija z njihovim sodelovanjem uspešna. Polje je obširno in list kakor je Proletarec delavcem potreben, četudi se bodo stoteči izgovarjali, da je zdaj križa... Mnogi so v bedi, nimajo sredstev, ali tudi veliko tistih, ki se bi lahko naročili, se bodo branili. In ker vemo, da delavsko gibanje bo napredovalo samo, ako bo delavec čital svoj list in se zavzel za svojo organizacijo, agitiramo, dasi so sam na sebi ni prijeten posej. Le ako človek verjame v zmago, v pravičnost naše naloge in ima prepričanje v socialistična načela, bo v stanju vztrajati v agitaciji in v aktivnostih ne le nekaj tednov, nego mesece.

Po referatomu se je razvila zelo živahna razprava o načrtih za agitacijo, da se jo privede do čimvečjega uspeha. Vsi so odobravalni nazor, da je treba v tem prizadevanju sodelovanja vseh in rezultat potem mora biti ugoden.

Po diskuziji smo imeli izlet v prosto naravo, ki nam je bil v prijetno razvedrilo. Sodružice so prinesle polne baskete dobrin, imeli smo tudi bušelji krompirja in ga pekli, s. Poljšak je bil "igrovodja", da smo tudi telovadili, pa je mineval dan in večer. Pijačo smo imeli, toda 18. dodatka nismo kršili, četudi bi ga na tem kraju brez skrbi. Torej prav idealna družba.

Dne 24. sept. smo imeli spet sestanek v prostoru kluba št. 27, na katerem je bil zastopan tudi collinwoodski klub št. 49. Zdej smo imeli z našimi načrti že nekaj skušnje in smo jih po potrebi spremenili. C. Pogorelec in podpisani sta spet referirala, nato pa smo imeli razpravo, ki je bila jako stvar-

na, neprisiljena in je trajala do polnočne ure. Sklenjeno je bilo že na prejšnji seji, da bomo imeli tudi večerne sestanke, na katerih bomo poročali o svojem delu ter se dogovorili za delo v naprej, da bomo imeli od tega splošnega sodelovanja čimboljše rezultate.

Razmere so v Clevelandu jako slabe. Jaz sem dobil vtis, da celo slabše nego v Chicagu ali v katerikoli drugi večji naselbini, katero sem obiskal. Morda niso nič slabše kakor drugje, ali ker je pač kriza, se zdi človeku povsod prevelika in ljudstvo vsled nje silno trpi.

O razmerah v koloniji sami in v društvenem življenju bom omenil kaj več o priliki. Glavna moja briga zdaj je agitacija.

Ko sem se odpravil na pot, je bil moj cilj 500 naročnin. Dosevši sem so določili za minimalno število tisoč naročnin. Dobro, s skupnimi močmi ga morda dosežemo, ako se bomo zadosti potrudili, toda vzel bo čas.

Na drugem sestanku, ki ga omenjam prej, smo govorili tudi o naši mladini. Cleveland ima možnosti, da si razvije najjačji mladinski odsek JSZ. "Proletarec" prinaša okrog poldrugo stran in včasih tudi več izbranega angleškega gradiva. Res, da v njemu ni nič o sportu in ne "funnies" kajti tega imajo več ko preveč v kapitalističnih listih. Toliko več pa prinaša angleški del "Proletarca" takega gradiva, od kakršnega kapitalistični tisk ameriško ljudstvo na vse načine odvrača.

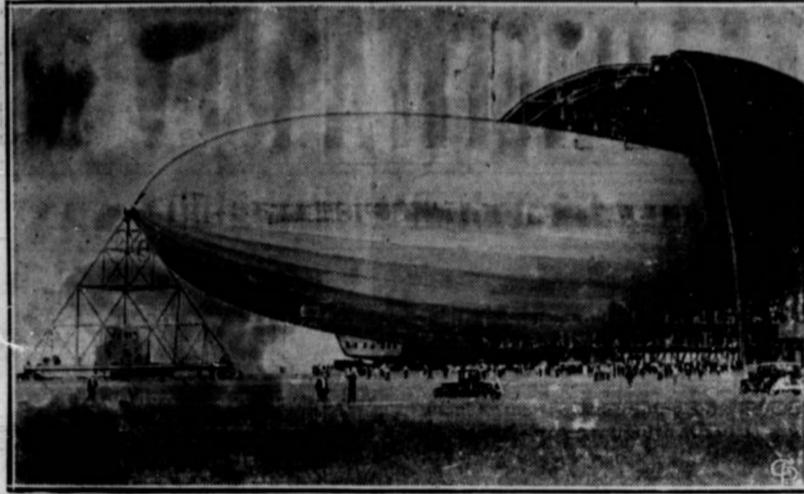
Med mladino bomo veliko dosegli, če jo bomo navajali na čitanje angleške strani "Proletarca." Ko se enemu ali drugemu čitatelju enkrat zbitri, da spozna kako so ga v šoli in v drugem njegovem environmentu varali, bo sam postal vnet čitatelj takega gradiva, ki res izobrazuje, in delavsko gibanje bo s tem dobilo novega bojovnika.

Klub št. 1 JSZ podpira iniciativo za izdajanje uradnega buletina

Chicago, Ill. — Na prošli redni seji kluba št. 1 smo imeli po končanih rednih poslih razpravo o problemu brezposelnosti. Ta predmet razprave smo oglašali v par dopisih in menda bo to vzrok, da je bila udeležba manjša kot običajno na klubovih sejah in tudi zanimanje ne tolikšno kot ga tako važen problem potrebuje.

S. John Rak, tajnik mladinskega odseka, je priporočal, da naj se bi za njihove seje zanimali bolj tudi starejši člani. Justin Zajc je priporočal, da naj bi odsekove seje odpadle, namesto tega pa naj bi imel klub dve redni seji mesečno, in sicer na eni naj bi bil poslovnih jezik slovenski in na drugi angleški. Slednje bi se lahko toliko več uporabljalo za diskuzije, slovensko sejo pa za reševanje klubovih poslov.

NOV VELIK ZRAKOPLOV

V Akronu, O., je bil nedavno dodelan nov zrakoplov, s katerim je bilo izvršenih že več krajiših poletov. Lastuje ga ameriška vojna mornarica. Zgrajen je po zeppelin-skem modelu. Taka ladja stane visoko vsoto. Izmed dozraj zgrajenih zrakoplovov je le nemški "Graf Zeppelin" res dosegel triumfe v drznih vožnjah na velike razdalje ter v polarnih krajih. Ameriška zrako-ladja "Los Angeles" plove le po tem kontinentu. Najmanj sreče so imeli z zrakoplovi Angleži.

V koliko bo ta sugestija izvedljiva, bomo odločevali na bodoči seji dne 23. oktobra, ki bo skupna z mladinskim odsekom. Po seji bo zabava.

Dramski odbor je poročal, da so vaje igravec za vpriizoritev Cankarjeve drame "Jakob Ruda" v teku in da bo razen igre tudi par prizorov iz drugih Cankarjevih del, namreč eden iz "Hlapca Jerneja" in drugi iz "Kurenta".

Vstopnina na klubove predstave je v tej sezoni znižana iz 75 na 50c v predprodaji, pri blagajni pa jim cena ostane 75c. Dasi se stroški, kot na jemnina dvorane in slični niso znižali, se nam je v teh časih zdelo potrebno iti s ceno vstopnic navzdol in pričakujemo, da bo razlika izpopolnila večja udeležba. V ta namen apeliramo na člane ter članice kluba, da razpečajo v predprodaji čimveč vstopnic. Kdor jih še želi, naj se obrne do klubovega tajnika s. P. Bernika.

Klub št. 1 je sklenil podpirati iniciativni predlog strankine eksekutive, kateri med drugim določa, da začne stranka izdajati mesečni buletin ali uradni list. Dobivali bi ga vsi člani. Klub je podprl tudi iniciativo, katere določa, da naj se vprašanje selitve strankinega urada iz Chicaga v Washington odloži do prihodnjega leta, da bo o njemu sklepala konvencija. To iniciativo so sprožili italijanski socialistični klubi in do zdaj jo je podpiralo nekaj angleških in v kolikor je nam znano tudi klub naše JSZ, v Armi, Kans.

V nedeljo 11. oktobra se vrši konferenca članstva soc. stranke v Labor liceju na Ogden in S. Kedzie Ave. Prične se točno ob 10. dopoldne. Apeliramo na članstvo kluba št. 1 in na ostale člane JSZ, v tem mestu, da se je sigurno udeležijo. Vsakdo naj prinese s sabo člansko knjižico. Na dnevnem redu bo vprašanje sodelovanja naših klubov in listov z uradom soc. stranke čikaškega okrožja. To bo prva točka, o kateri se prične razprava takoj zjutraj. Nadalje bo podano poročilo o

kongresu delavske-socialistične internacionale na Dunaju, o Farmarski-delavski stranki v Illinoisu in o načrtih za delo naše stranke v bodoče. Priporočamo vam, da pridete na sejo že ob pričetku, ker se prva točka tiče nas še posebno. Popoldne bo odmor za kosilo.

Naša prva prireditelj v tej sezoni bo dramska predstava v nedeljo 25. oktobra. Kot običajno, bo članstvo kluba storilo vse v svoji moči, da bo prireditelj v vseh ozirih uspešna. — P. O.

To in ono pri nas in drugod

Collinwood, O. — Kadar si v brivnici in čakaš, da prideš na vrsto, bi rad čital "Proletarca". Dobiš ga v hrivnici Johna Dane, 15614 Waterloo Rd., zraven Jos. Kunciča; isto-tako ga dobite pri Ludviku Sanoboru, 17011 Grovewood Ave. in pri John Telišmanu, 15714 Waterloo Rd.

Kar naenkrat sta naskočila Cleveland Charles Pogorelec in Anton Vičič. Charles pravi, da prej ne gre "dam", da dobi za tisočak oglasov, Vičič pa se je zaobljubil, da se ne vrne, dokler ne dobi tisoč naročnikov na Proletarca.

V Clevelandu bi jih moralo biti toliko že pred 10. leti. Ker jih še nimamo, upam, da Vičič res izpolni svojo kvoto. Clevelandčanje v agitaciji za delavski list nismo bogve kaj, ker smo "prebrizi". Vprašaj rojaka, če bo prišel na sejo kluba, ali če prevzame to ali ono delo na prireditvi, ali če bi izvršil tako in tako nalogo

"JAKOB RUDA"

— V —

NEDELJO

25. OKTOBRA

— OB 2:30 —
POPOLDNE

v dvorani ČSPS

1126 W. 18th St.

Chicago, Ill.

ma. E. Kristan je bil tu izseljeniški komisar. Govore, da so ga pripravili ob urad zato, ker je hotel služiti interesom izseljenih Jugoslovanov, ne pa propagandi, kakršni se udinjajo kruhoborec Kobalovega tipa. Je torej razlika tudi v tem, in "E." s svojim argumentom ni dobila nobenega pointa.

Kdaj bodo naši sodrug glasno povedali, da se Joseph Siskovich kandidat za koncilmana? Ako šele po volitvah, bo prepozno. Ni prav, da se bi jezili samo na volice. Kandidat mora imeti pomoč v kampanji. Treba je iti v boj z determinacijo zmagati, kajti brez tega je agitacija mrtvilo, ne pa agitacija.

Klub št. 49 JSZ. bo imel priredbo v nedeljo 1. novembra zvečer v Slov. delavskem domu. Sodelovala bo "Zarja", Tone Eppich pravi, da bomo slišali in videli "Mirndaj ali dirndaj", Vinko Coff bo naštudiral živo sliko, Joseph Siskovich in Max Woehl pa bosta govornika. Torej sodrug, pridite vsi na sejo prvo nedeljo v oktobru, da se pripravimo za delo.

Louis Zgonik, tajnik kluba št. 49, je v prejšnji številki sporočil sugestijo našega kluba, katere je, da naj bi imel bodoči letnik Ameriškega družinskega koledarja trdo in mehko vezbo, da se bi slednjega lahko prodajalo nekoliko ceneje, ker časi so slabi in mnogi ne bi mogli višje vsote. Kaj je vaše mnenje? Svoje misli naj izrazijo posebno tisti, ki so aktivni v razpečevanju koledarja in imajo izkušnje.

Delavci, svoji k svojim! Prispadajte svoji stranki, čitajte svoje liste, glasujte za svoje kandidate in patronizirajte one, ki čutijo z vami in podpirajo, ne pa sovražijo delavsko gibanje. — Frank Barbič.

Pripravimo se za sprejem Ane P. Krasne

Sheboygan, Wis. — Klub št. 235 JSZ. se je potrudil, da pride sodružica Anna P. Krasna predavati tudi v našo naselbino. Nastopila bo 25. oktobra ob 7:30 zvečer v Fludernikovi dvorani.

Za stvar s klubom skupno sodelujeta tudi društvi Združeni Slovenci št. 344 in Moderni št. 634, oba od SNPJ. Skupni odbor je pridno pri delu, da bo udeležba čimvečja, in da dobe navzoči poleg duševnega užitka tudi nekaj drugega razvedrila, kakšno bo to, pa je za enkrat še tajnost.

Sodružica Krasna je glasnica iz vrst našega delavskega žensstva. Zenskam ter mladini so njeni apeli posebno namenjeni.

Rojaki, časi so resni. Vi kakor drugi ste prizadeti. Od vas kot od drugih je odvisno, kdaj pridejo spremembe na boljše. Zato se udeležujte takih priredb, da z njimi pomnožite svoje znanje in razredno zavest. — John Spendal.

Listu v podporo

IX. izkaz.
Cleveland, O. — Po 25c: August Stekel in John Pernat, skupaj 50c (poslal Anton Jankovich). Vincenc in Rose Jurman, \$1.50; John Habjan \$2; John Lokar Jr. \$1 (poslal Chas. Pogorelec); Frank Hribar \$1, in Anton Bubič 20c (poslal J. Lever), skupaj iz Clevelanda \$6.20.

Bridgeport, O. — Konferenca št. 5 JSZ \$5; klub št. 11 JSZ \$2, skupaj \$7.00.

Virde, Ill.: Klub št. 50 JSZ \$5.00. Niles, O.: John Plahar \$2.00. Chicago, Ill.: Peter Bernik 60c. Waukegan, Ill.: Neimenovan 40c. Eveleth, Minn.: Mike Kobal 25c. Detroit, Mich.: Leo Junko 35c. Skupaj v tem izkazu \$20.80. Prejšnji izkaz \$158.55. Skupaj \$179.35.

Zanimiv del "Proletarca" so dopisni. Pristopite v krog naših dopisnikov ter sodrugov tudi vi.

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celotno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

Poslali so:	
Anton Jankovich, Cleveland, O.	53
Anton Vičič, Chicago, Ill.	27½
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	14
Louis Bartel, Strabane, Pa.	9
John Tancek, Girard, Ohio	9
John Zornik, Detroit, Mich.	8
Chas. Pogorelec, na agitaciji v Clevelandu	8
Frank Nagode, Sheboygan, Wis.	6
Frank Kovach, Nanticoke, Pa.	6
Anton Zidanšek, Pittsburgh, Pa.	6
Joseph Snoy, Bridgeport, Ohio.	5
Mary Musich, West Allis, Wis.	5
John Kosin, Girard, Ohio	4
Joseph Vidmar, Milwaukee, Wis.	4
Joseph Lever, Cleveland, O.	4
Frank Hirsch, Virde, Ill.	4
Anton Zornik, Herminie, Pa.	4
Anton Dobrovolc, Girard, Ohio	4
Joseph Tome, Bridgeville, Pa.	3½
Ilija Babalo, Johnstown, Pa.	3
Joseph Róbič, Yukon, Pa.	3
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	2
Peter Benedict, Detroit, Mich.	2
Max Martz, Buhl, Minn.	2
Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill.	2
Frank Augustin, Imperial, Pa.	2
Adolph Krasna, Parkhill, Pa.	2
Anton Sular, Arma, Kans.	2
Anton Zaitz, Forest City, Pa.	2
John Rak, Chicago, Ill.	2
Leo Junko, Detroit, Mich.	1
John Maticič, Luzerne, Pa.	1
Tony Zupančič, Point Marion, Pa.	1
Leo Berger, Akron, Ohio	1
Louis Sterle, Kravn, Pa.	½
Skupaj v tem izkazu (4 tedne)	212½
polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne)	180½.

V Zed. državah je ogromna večina delavcev podpirala vedno le kapitalistični razred. Čas je, da to svojo neodpušljivo zmoto popravi.

DELAVSKI TISK IN KRIZA

Delavski listi nimajo za seboj bogatih rezerv, s katerimi bi se vzdrževali v krizah. So kakor delavci, katerih dohodki so kvečjemu za sproti.

Eni kapitalistični listi kujejo tudi v teh časih profit, eni pa plačujejo dividende svojim delničarjem iz rezerve, katero so si spravili skupaj v "dobrih časih". Za delavske liste ni nikoli "dobrih časov".

V Zed. državah ni npr. nobenega striktno delavskega lista, kateri bi se izplačeval z naročnino in oglaš, z izjemo "Forwarda", kateri pa je zelo razširjen dnevnik in urejevan tako, da ugaja čitateljem vseh slojev. Naročnina nanj je zelo visoka in tudi oglaš so dragi v njemu.

Vsi delavski listi, ki so propagandistično urejevani, pa morajo v kritje primankljaja iskati drugih virov. Eden glavnih so takozvani tiskovni fond.

"Proletarec" je pred leti, ko je bil manj razširjen in je imel manj oglasov, dobil od enega do dva tisoč dolarjev na leto v tiskovni fond, ali kakor označujemo pri nas, "listu v podporo". Ker so se mu pred nekaj leti začeli dohodki zviševati, je agitacijo za tiskovni fond opustil in letos znašajo prispevki listu v podporo z današnjim izkazom, ki je na drugem mestu, le \$179.

Dohodki na oglaših so letos do zdaj nižji že nad tisoč dolarjev. Mnogo naročnikov prosi, da bi jih čakali za naročnino in jim list pošiljali dalje, ker jo zdaj vsled dolgotrajne nezaposlenosti nikakor ne morejo poravnati. Mi vsem ustrezamo, toda vsled manjših dohodkov na oglaših in neplačanih naročninah bomo prišli v občuten primankljaj, kateremu se pa moramo ogniti, da ne spravimo "Proletarca" v krizo.

V izkazu tik tega članka je zastopanih 35 "Proletarčevih" agitatorjev, ki so poslali 212 polletnih naročnin, ali 32 več kot v prejšnjem izkazu. To število pa je za te čase prenizko. Namesto 35 bi moralo v vsakem seznamu biti vsaj 50 do 75 zastopnikov — in tudi sto ter več. Število skupnih naročnin bi se lahko dvignilo na kakih 350 do 450 povprečno na vsake štiri tedne.

Brezposelnih delavcev je mnogo, a tudi zaposlenih je še vedno veliko. In "Proletarec" je potreben enim kot drugim. Agitatorji, požurite se vsi, da bo prihodnji izkaz mnogo višji od tega.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

ZIVLJENSKI POLOŽAJ LJUDSTVA V ZED. DRŽAVAH SILNO POSLABŠAN

Mezde povprečno zmanjšane več ko 50 odstotkov. — Klic množicam za odpravo sedanjih razmer

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jih briga, ako mora tisoče in tisoče delavcev in delavk spat na prostem! Njihova edina skrb je profit.

Ogromni profiti vzlic krizi

Leta 1927 je bil profit jeklarskega trusta tako ogromen, da je izplačal 40-odstotne dividende. \$40 na delnico v obliki dodatnih delnic.

Od leta 1901 do 31. decembra 1930 je jeklarski trust izplačal na vsako delnico 160% v gotovini in 40% v delnicah. To znači, da je dobil vsak kapitalist, ki lastuje v jeklarskem trustu recimo za pet milijonov dolarjev delnic, okrog deset milijonov v dividendah ne da bi mu bilo zanje treba delati ENO SAMO URO.

Koliko je dobil v istem času — v teh 30. letih — delavec, ki gara v steelworku? Borno plačo in namesto dividend ima izgaranost, izčrpanost, ostarelost in zdaj je na cesti brez dela.

Sistem, ki dopušča, da dobi kapitalist, ki ne opravlja nikakega koristnega dela, v 30. letih trideset milijonov dolarjev dividende, delavec, ki spravlja te milijone skupaj, pa je po 30. letih garanja vržen v beraštvo, je ne samo krivičen nego blazen. Ljudska nevednost je kriva temu stanju

Glavni uradniki vodilnih treh jeklarskih korporacij v Zed. državah dobivajo od \$100,000 do \$1,000,000 plače na leto, poleg tega pa so od 1. 1918 do lani dobili petindvajset milijonov dolarjev bonusa.

Pravi graditelji so ogoljufani

Vse te milijone so spravili skupaj delavci. Koliko znaša njihov bonus?

Bethlehem Steel kompanija je plačala v 12. letih svojim delničarjem \$133,000,000 dividende v gotovini in veliko v dodatnih delnicah. Vrhutega si lastniki kupičijo bogastva še na ta način, da kadar cene delnicam prekomerno dvignejo, jih prodajo malim ljudem, ko pa se znižajo in so mali ljudje ob prihranke, jih pokupijo nazaj, tako da so njihove "dividende" še večje.

Vodilni trustjani jeklarskih korporacij imajo vsako leto večje plače in dividende, kakor pa znaša zaslužek 1000 delavcev v steelworku skozi vse leto, ako imajo stalno delo.

Ali naj iz tega sklepamo, da je en tak "prezident" jeklarske korporacije ali načelnik njenega direktorija vrednejši kakor pa je vredno delo tisoč delavcev?

Potreba po radikalni izpremembi

Razmere, kakršne so nastale v tej deželi, kriče po radikalni izpremembi. Kapitalizem se dobro zaveda, da je ljudstvo obremenil z goro krivic, zato ga zdaj blufa s "pivom", s paradami Ameriške legije, s poročili o umorih, in ob enem pripovedujejo o nesposobnosti delavskih strank za gospodarstvo. V dokaz mu služi Anglija, češ, da je krizo v nji povzročila podpora, katero prejema od države dva milijona nezaposlenih delavcev.

Fakt je, da je krizo v Angliji, v Zed. državah in povsod drugje povzročil KAPITALIZEM in nihče drugi. In dejstvo je, da jo kapitalizem nikoli ne bo v stanju odpraviti, še manj pa bo odpravil pezo krivic, katere tlačijo ljudstva vseh dežel.

Edino delavski razred, organiziran v ZADOSTNEM številu v socialističnih strankah, bi imel moč odpraviti "depresijo" ter jo nadomestiti z blagostanjem za vse, ki so ga vredni.

V NEDELJO V BARBERTONU, O., 25. oktobra bo

zborovanje ohijske Konference soc. klubov in društev Prosvetne matice JSZ.

Prične se ob 9. dopoldne v dvorani samos. druš. "Domovina". Večer prej v isti dvorani zabava v prid Konferenčne blagajne.

Trdnjava angleške denarne enote

Na sliki je palača angleške zakladnice, dom, v katerem kraljuje funt šterling, ki je bil do zdaj najbolj rabljena denarna enota. Ne bo vse dežele. Velike Britanije, nego tudi mnoge druge so bazirale svoj denar na angleškem funtu šterlingu, kateremu je angleška vlada prošli teden vled naglega manjšanja svoje zlate rezerve vzela vrednost v slatu. Funt šterling ima v prometu zdaj povprečno 50c do \$1 manjšo vrednost kakor poprej.

S konference J. S. Z. v Bridgeportu, O.

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 20. septembra je bila zelo živahna. Zborovanje se je vršilo v društveni dvorani na Boydsvillu (tik Bridgeporta). Razprave so bile stvarne. Sprejela je več važnih načrtov in predlogov, ki se nanašajo na naš tisk in razne aktivnosti za pojačanje klubov in pridobitev društev za pristop v Prosvetno matico.

Sproženo je bilo tudi vprašanje izseljevanja v Rusijo, o katerem razmotrivajo nekateri slovenski dopisniki.

Klubi in društva so bila na tem zborovanju prilično dobro zastopana. Poročila so bila v splošnem zadovoljiva, kar dokazuje, da naši sodrugi delujejo po svojih najboljših močeh, da v tej krizi delavsko gibanje ne le ohranijo nego ga pojačajo.

Po konferenci se je vršil piknik, na katerem je bila glavna govornica Jane Fradel iz Latrobe, Pa. Ne le moje nego splošno mnenje je bilo, da se mlada Jane razvija v prvovrstno govornico. Delavsko gibanje dobro razume, sedanje razmere in zgodovino tudi, pozna naše hibe in težave, in kot taka ima vse prednosti, da postane ena izmed voditeljev našega gibanja med mladino ne le v svojem kraju nego povsod, kjer se naš pokret uveljavlja. Govorila je v slovenskem in angleškem jeziku in občinstvo je oba njena govora sprejelo z odobravanjem.

Udeležence smo imeli iz vseh tukajšnjih naselbin in iz pennsylvanskih naselbin Bridgeville, Pittsburgh, Aliquippa, Ambridge in Midway.

Ker tolikšnega poseta nismo pričakovali, naj nam udeleženci iz Penne oprostite, ako jim nismo mogli postreči tako kakor je v običaju pri njih. Je pač razlika med Penno. ter našim krajem.

Dobitek v obliki ure je dobil Joško Oven iz Chicaga. Ste-

vilka dobitka je bila 196. Hvala vsem, ki ste nam šli pri tem na roko. Joško pa naj uro do bro navije, kadar jo prejme.

Na pikniku smo se zabavali pozno večer in po stari slovenski navadi prepevali, da smo pozabili mizerijo.

Dobička s to prireditvijo ravno nismo napravili, pač pa je bila moralni uspeh. Vstopnic ni bilo in drugi dohodki so šli v glavnem za pokrite izdatkov. Vzlic temu bo nekaj prebitka, kar je zasluga udeležencev, in pa vseh onih, ki so pomagali. Izmed teh naj omenim naše sodružice Mrs. Rebol, Mrs. Skoff, Mrs. Kroflich in U. Snoy, ki so pridno delale ves dan. Ravno tako T. Kravanja, I. Modrič in Peter Kroflic. Lahko rečemo, da 20. september ne bo kmalu pozabljen.

Končno gre priznanje razen omenjenim tudi vsem drugim, ki so na kakršenkoli način pomagali.

Zbor "Naprej" pod vodstvom F. Matkota je zapel nekaj pesmi in pripomogel k boljši zabavi.

Prihodnja konferenca bo enkrat januarja spet v Bridgeportu. V odbor so izvoljeni vsi prejšnji in za organizatorico v Glencoe Albina Kravanja, ki je tajnica kluba št. 2 ter jako delavna sodružica.

Zadnjič sem poročal, da je U. S. Steel kompanija znižala plačo in nato zaprla tovarno, zdaj pa jih je pričela tudi poridirati. Pri nas bo ena v par tednih razdejana. V nji je delalo do 400 ljudi.

Klub št. 11 in njegov pevski zbor se pridno pripravljata na prireditev, ki jo bosta imela v soboto 24. oktobra. Vprizorjena bo šaloigra "Charlijeva ženitev" v slovenskem jeziku. Na sporedu bo poleg teh več drugih točk, o katerih sporočimo pozneje. Uverjeni smo, da se boste na tej prireditvi zabavali kakor na vsaki prejšnji.

Društvi št. 13 in št. 640 SNPJ. priredita 10. oktobra vinsko trgatavo v korist božične priredbe za mladino. Njune prejšnje priredbe te vrste so imele vedno dobro udeležbo in nedvomno jo bo imela tudi ta. Joseph Snoy.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel., LAWDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICI
od 9. do 10. dopoldan ob torkih,
četrkih in sobotah.

Še nekaj k dopisom o "sumljivih karakterjih"

Johnstown, Pa. — Kot že znano, sta se vršila tu dva piknika na en in isti dan, to je, na 23. avgusta. Enega je priredila soc. stranka okraja Cambria, drugega pa združena društva v pomoč stavkarjem. Socialisti so sklenili prirediti svoj piknik na seji kluba št. 5 meseca junija, iniciativa za piknik društev pa je bila započeta šele v začetku avgusta. Ko smo člani soc. stranke izvedeli, da ga pripravljajo za isti dan kot se vrši naš, in da ga bodo imeli v bližini našega, s.n.o bili seve presenečeni. So-drug Fr. Podboy, eden oglaševalcev našega piknika, je označil iniciatorje drugega piknika za "delo sumljivih karakterjev".

To izjavo so si nato tolmačili nekateri tako, kot da je Podboy nazval zastopnike društev za "sumljive karakterje". Zraven so eni kazali na nas socialiste, rekoč, pogledajte jih, niti ubogim stavkarjem ne privoščijo pomoči!

V prepričanje širjenja takega napačnega vtisa je dobro, da se stvarno pomenimo. Zastopniki društev, ki so omenjeno priredbo vodili, sami priznavajo, da je prišla iniciativa ZUNAJ. S. Podboy ni novinec v takih stvarih, pozna delavske organizacije vseh vrst in ko je pisal o sumljivih karakterjih, je imel v mislih te "zunanje vplive" in stratege. Tako sem ga jaz razumel in bilo bi prav, ako bi ga tudi drugi.

Govorniki na prireditvi so bili tudi od zunaj od National Miners Unije. V koliko so oni odgovorni za svoje besede in dejanja, ne vem, in brkbone ne vedo niti tisti, ki so piknik priredili in jih poslušali. Sodeč po dopisu, ki ga je imel v Proletarcu Peter Bukovec je imel S. Podboy prav. Kakor poroča Bukovec so čuli na pikniku govornika ali govornico, ki je ognjevitvo pripovedovala o "generalni revoluciji". Ena govornica je glasom istega dopisa prerokovala, da bo čez tri mesece ustavljen ves promet v Ameriki. Prodajalne bodo zaprte. In slično. Tako poroča P. Bukovec, ki se je piknika udeležil.

Vsakdo, ki govori take budalosti, je ali zapeljan, ali pa je "sumljiv karakter" z drugimi besedami, agent provokator. Ali pa imajo ljudi za nevedno maso, katero opajajo z "revolucionarnimi" frazami, zato da se pustolovci med delavstvom lahko igrajo svoje skrivalinice.

Socialisti pred takimi karakterji svarimo kajti še kjerkoli so povzročili "trubel", so bili preganjani in šikanirani mali ljudje — pošten delavci, katere so spravili v neprimljive hujkajke, ali po domače "sumljivi karakterji".

Slovenski delavci se bodo še

spomnili, kako je pred nekaj leti potoval po naših naselbinah "revolucionarni" vodja, nastopal v imenu komunistične stranke na shodih in piknikih, na priredbah društev, urejeval slovenski list in govoril o revoluciji, ki je za vогоlom. Slovenski socialisti so pripovedovali ljudem, da je on "sumljiv karakter", pa mnogi niso hoteli verjeti, "ker je tako lepo in resnično govoril". Končno so ga komunisti sami izključili, dasi je bil nekaj časa celo tajnik njihove sekcije, in "Radnik" je pisal, da je dotičnik "agent provokator".

Znano je, da imajo komunisti nalogo povsod nastopati proti socialistom in se v ta namen zvežejo s komurkoli. V Prusiji npr. so se v prošlem volilnem boju za razpust ruske zbornice zvezali s smrtnimi sovražniki delavstva, samo da bi s fašistično zmago zadali udarec socialistom. Komunisti vedo, da ogromna večina delavcev ni poučena o taktičnih razlikah. Toda komunisti so mnoge ljudi v teku let le izučili, da jim ni vsega verjeti in s taktiko so se jako diskreditirali. Zato danes komunisti nastopajo pod drugimi imeni, npr. primer pod raznimi obrambnimi odbori, pomožnimi akcijami, unijami itd., toda vzlic svojemu silnemu šumu in "revoluciji" ne more nihče vstati in reči, da so v desetih letih, od kar delujejo kot stranka, v tej deželi delavstvu kaj priborili. Bolj resnično je, da so mu tam, kjer so oni vodili borbe, položaj še poslabšali.

Ako vpošteujemo vse to, se ni treba nič čuditi, če smo člani soc. kluba smatrali iniciativne dejavnosti omenjene priredbe za "delo sumljivih karakterjev". Društva so kajpada videla le dober namen — pomagati stavkarjem, in piknik se je vršil kot so želeli strategji, kateri so si ga zamislili.

Glupo bi bilo misliti, da smo mi proti pomoči stavkarjem. Kdo pa je bil v USPEŠNIH stavkah ameriškega delavstva VEČJA SILA ako ne socialisti? In dokler se socialistično gibanje spet ne pojača do tolikšne višine, bodo stavke delavstva končavale največ s porazi, pa naj jih vodijo že reakcionarne ali pa komunistične unije. Novejša in starejša zgodovina ameriškega unijskega gibanja to dokazuje. — John Langerholc.

Iz Springfielda, Ill.

Tukajšnji klub št. 47 JSZ je povabil sodružico Anno P. Krasno za predavateljico. Nastopila bo v Slov. nar. domu dne 31. oktobra ob 8. zvečer.

Sodružica Krasna je govornica in literarna delavka, katero po njenih delih vsi poznate, ob tej priliki pa jo boste spoznali tudi osebno. Pridite vsi, posebno ženske, da čujete to svojo predstavnico.

Joseph Ovca.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročnina zanj sprejema "Proletarce".

Seznam predavanj

Anne P. Krasne

Konferenca, soc. klubi in društva Prosvetne matice JSZ. v Wisconsinu in Illinoisu sponzorirajo predavanja v svojem okrožju, na katerih bo nastopila sodruginja Anna P. Krasna iz Johnstowna. Čitateljem iz srednjega zapada je znana iz svojih spisov, ker niso še imeli prilike slišati jo na govorniškem odru. Ta prilika se bo nudila koncem oktobra in novembra, ko bo predavala v sedmih naselbinah. Predavala bo v slovenskem jeziku; kjer jo pa navzoča mladina v večjem številu, bo govorila tudi v angleščini.

Njena predavanja bodo podučljiva in tudi agitatorična. Govorila bo o ženstvu, mladini, socialnih vprašanjih in delavskem gibanju — širok in zanimiv predmet. Seznam njenih predavanj je sledeči:

Milwaukee, Wis.: Sobota zvečer 24. oktobra v Harmony dvorani.

Sheboygan, Wis.: Nedelja zvečer 25. oktobra.

Waukegan, Ill.: (Datum ni še določen.)

Springfield, Ill.: Sobota zvečer 31. oktobra v SND.

La Salle, Ill.: Nedelja 1. novembra v SND.

Chicago: Petek zvečer 6. novembra v SNPJ dvorani.

West Allis, Wis.: Sobota zvečer 7. novembra.

Rojakom v teh in bližnjih naselbinah priporočamo, naj ne zamude prilike slišati Mrs. Krasne, ki se udeležuje v našem delavskem gibanju in v SNPJ s peresom in z besedo ter je aktivna delavka v organizacijah, kjer je članica. Te prilike naj posebno ne zamude ženske ter mladina. Sleherni, ki se udeležijo, bo bogatejši na znanju in delavski samozavesti. Anton Garden, tajnik konference P. M.

Združevanje kapitalističnih strank v Avstraliji

V Avstraliji kujejo političarji vseh protidelavskih strank načrt za združenje v skupno stranko, katera se bo borila za interese posedujočih slojev in proti delavski stranki.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Prva Jugoslovanska

restauracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovincem v poset

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA

PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik.

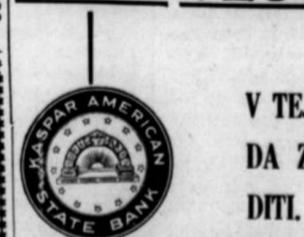
1724 S. Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinj, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

VAŠA VLOGA

V TEJ BANKI DOKAZUJE
DA ZNATE TREZNO
SO-DITI.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaita Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

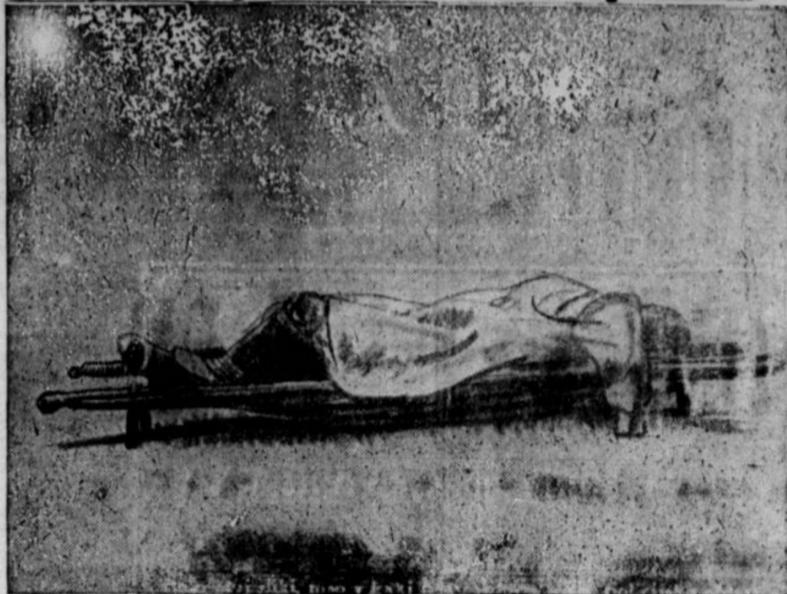
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Telephone: Rockwell 2864.

"To je malo v primeri kar riskira kapitalizem"

Slikar George Bellows predstavlja tu nosilca z ubitim delavcem, ki je izgubil življenje pri delu. Kapitalisti v svoji propagandi za zniževanje plač in z uvajanjem priganjstva poudarjajo, da delavci ničesar ne riskirajo in zato tudi ničesar izgubiti ne morejo, kapitalist v industriji in trgovini pa riskira vse svoje investicije. Resnica pa je, da kapitalisti, "ki postavljajo vse svoje imetje v nevarnost", bogate in se kopljejo v luksusu. Delavci stradajo, izčrpavajo se predčasno zaradi naporega dela in riskirajo ude ter življenja, kar je veliko veliko več, kot pa tisto, kar "riskirajo" kapitalistični krivososi.

A. F. of L. proti zavarovanju nezaposljenih

Ameriška delavska federacija ni bila še nikoli naklonjena socialistični agitaciji za zavarovanje nezaposljenih delavcev. Medtem ko po prebivalstvu več ko dvakrat manjša Anglija troši okrog \$500,000,000 na leto v podpiranju brezposelnih, so nezaposljeni delavci v Ameriki odvisni samo od prijateljev, sorodnikov in miloščine.

Do pred par let so reakcionarni voditelji ameriških unij s posmehom zametavali socialistično prizadevanje za pokojnine starim in onemoglim delavcem. Po "končani prosperiteti" so se poglavarji unij v tem sicer nekoliko spremenili, toda v agitaciji izmed njih le tu in tam kdo pomaga, ker se nečejo zameriti pri vodstvih demokratske ali republikanske stranke. Obe sta sovražni socialni zakonodaji.

Zastopnik Ameriške delavske federacije je na kongresu angleških strokovnih unij v Bristolu septembra t. l. naglašal v veliko začudenje angleških delavcev, da se ameriške unije nasprotne zavarovanju proti nezaposljenosti, ker so načelno proti "doli" (podpori). Dejal je, da hočejo ameriški delavci službe, ne "dolo" in to je stališče, ki ga zastopa ameriški unionizem.

Odgovor temu je, da je tudi socialistu ljubše delo s primerno plačo, kakor pa zavarovalnina v slučaju nezaposljenosti. Toda ako službe ni, je treba od nekd sredstev vseeno, če nočeš poginiti gladi. V sled tega stoji nezaposljeni v krušnih vrstah, potikajo se v lokalih Salvation Army, čakajo na črno pred kakim dobrodelnim zavodom, ali pa si dele hrano na račun pičlega zaslužka kakga se vedno zaposlenega sorodnika. Delavec v Angliji pa prejema zavarovalno zaso, za ženo in določeno vsoto za vzdrževanje vsakega otroka. Ni mnogo, kar dobiva, toda je veliko več kot pa prejema nezaposljeni delavci v Ameriki, in vrhutega, podpora je stalna in častna!

Tudi ameriški kapitalisti so vztrajno proti "doli" nezaposljenim in proti starostni pokojnini. Ze to bi moralo biti Am. del. federaciji znak, da je na neprav poti. Razmere bodo pač tudi njene voditelje prisilile, oziroma prisililo jih bo članstvo, da prestanejo zagovarjati kapitalistično politiko in se oprimejo take, kakršno vodi socialistična stranka.

Neenaki privilegiji

Kitajci se upravičeno jeze nad zapostavljanjem in preganjanji v deželah, v katere so se izselili. V Zed. državah so brezpravni, v Californiji in drugod po zapadu so proti njim naperjeni mnogi zakoni, vsakdo jih lahko insultira, Mehiko jih preganja, v Koreji jih pretepaajo, v Južni Afriki je življenje Kitajca brez vrednosti in nikjer ni sile, ki bi jih vzela v zaščito. Vzrok je gospodarska in politična šibkost Kitajske. V sled te njene šibkosti imajo Amerikanci, Angleži, Francozi, Japonci ter drugi tujci na Kitajskem posebne privilegije, kakršnih niso deležni tujci v nobeni drugi deželi. Kadar ubije Anglež ali Amerikanec Kitajca na Kitajskem, ga kitajsko sodišče nima pravice soditi, nego le konzulat dotične dežele, kateri tuji zločinec pripada. Kitajska vlada si prizadeva, da ta privilegij vesilam odreče, toda je brez moči in svojih dekretov ne more uveljaviti. Vojne ladje tujih držav so v vseh kitajskih pristanih in plujejo daleč v notranjost dežele po njenih plovnih rekah, da "protektirajo interese tujcev na Kitajskem."

Kadar bo Kitajska jačja in modernizirana v duhu industrialne demokracije, odpadejo privilegiji tujcev in navlada tujega kapitalizma v njenih mejah. Potem bodo tudi Kitajci v tujih deželah bolj respektirani ter zaščiteni.

Kdo ve, kje je vogal, za katerim čaka prosperiteta?

Moč strank socialistične-delavske internacionale

Pregled važnejših socialističnih strank, združenih v Socialistični-delavski internacionali

- (Po poročilu internacionale na dunajskem kongresu.)
Anglija. Delavska stranka. Ustanovljena leta 1900. Članov: 2,501,000. Časopisje: 1 dnevnik, 16 tednikov, 69 mesečnikov. Glasov pri zadnjih volitvah: 8,364,883.
Avstrija. Socijalno-demokratska delavska stranka. Ustanovljena leta 1888. Članov: 698,181. 8 dnevnikov, 18 tednikov, 4 mesečniki. Glasov: 1,517,251.
Belgija. Belgijska delavska stranka. Ustanovljena leta 1885. Članov: 600,964. 6 dnevnikov, 30 tednikov, 39 mesečnikov. Glasov pri zadnjih volitvah: 803,369.
Bolgarija. Delavska socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1883. Članov: 28,146. 1 dnevnik, 1 tednik, 1 mesečnik. Glasov: 27,000.
Čehoslovaška. I. Čehoslovaška socijalno-demokratska delavska stranka. Ustanovljena 1872. Članov: 155,483. 9 dnevnikov, 34 tednikov, 3 mesečniki. Glasov: 963,462.
II. Nemško socijalno-demokratska delavska stranka. Ustanovljena 1919. Članov: 67,459. 7 dnevnikov, 11 tednikov, 3 mesečniki. Glasov pri zadnjih volitvah: 506,750.
Danska. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1871. Članov 171,407. Tisk: 63 dnevnikov, 1 mesečnik. Glasov: 593,191.
Estonija. Socialistična delavska stranka. Ustanovljena 1917. Članov: 5130. 1 dnevnik, 1 mesečnik. Glasov: 121,024.
Finska. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1899. Članov: 33,930. 5 dnevnikov, 1 petkrat v tednu, 8 trikrat v tednu izhajajoči listi. Glasov: 385,820.
Holandija. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1894. Članov: 74,461. 2 dnevnik, 1 mesečnik. Glasov: 804 tisoč 714.
Letonija. Socijalno-demokratska delavska stranka. Ustanovljena 1904. Članov: 9004. 2 dnevnik, 8 tednikov, 1 mesečnik. Glasov: 231,600.
Luksemburg. Delavska stranka. Ustanovljena 1903. Članov: 1226. 1 dnevnik. Glasov: 32,000.
Madžarska. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1894. Članov: 150,156. 1 dnevnik, 3 mesečniki. Glasov: 126,854 (ni splošne volilne pravice).
Nemčija. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1875. Članov: 1,037,384. 196 dnevnikov, 18 tednikov, 1 mesečnik. Glasov: 8,575,240.
Poljska. Socijalistična stranka. Ustanovljena 1892. Članov: 60,000. 4 dnevnik, 9 tednikov, 1 mesečnik. Glasov: 1,500,000.
Romunija. Socijalno-demokratska stranka. Ustanovljena 1921. Članov: 12,246. 3 dnevnik, 3 tedniki. Glasov: 94,957.
Španija. Socijalistična delavska stranka. Ustanovljena 1879. Članov: 20,000. 1 dnevnik, 18 tednikov, 2 mesečnika. Volitev (pred diktaturo): 100,000.
Švedija. Socijalno-demokratska delavska stranka. Ustanovljena 1889. Članov: 276,474. 19 dnevnikov, 8 trikrat tedensko, 1 dvakrat tedensko izhajajoči listi, 3 mesečniki. Glasov: 873,931.
Švica. Soc. - demokratska stranka. Ustanovljena 1888. Članov: 46,500. 20 dnevnikov, 2 mesečnika. Glasov pri zadnjih volitvah: 226,000.
Francija. Socijalistična stranka. Ustanovljena 1904. Ima tednike, mesečnike in delavska strokovna glasila, katera jo podpirajo. Članov nad 100,000.
Zed. države. Socialistična stranka. Ustanovljena 1901. Nad 10,000 članov. 1 angleški dnevnik, 5 v drugih jezikih, 10 tednikov in več mesečnikov v angleških in drugih jezikih. L. 1928 je dobila za predsedniškega kandidata okrog 500,000 glasov. Ima poslance v dveh legislaturah (Wisconsin in Pennsylvania) 5 županov v Wisconsinu, 2 v Pennsylvaniji, več občinskih odbornikov, nekaj šolskih odbornikov in šerifa v milwauškem okraju v Wisconsinu. Okrog 50 unijskih in drugih listov v angleškem in drugih jezikih je naklonjenih socialistični stranki.
Razen teh ima socialistična internacionala stranke v raznih centralno- in južno-ameriških republikah, v Grčiji, ima organizacije v Aziji, Afriki in naklonjene skupine v deželah, v katerih je diktatura socialistične stranke zatrla. Vse Socialistični-delavski internacionali priključene stranke so leta 1930 šteje 6,204,107 članov, med temi 1,534,771 žensk. Glasov pri zadnjih volitvah so dobile skupno 24,349,976. V zakonodajah po svetu je 1199 socialističnih poslancev. Socialističnih dnevnikov je bilo 369.

ČEMU JE STAVKANJE ZLOČIN?

Čemu preganja oblast stavkarje kakor kakšne tolovaje in morilce? Kako to, da so veliki tatovi, grafitarji in pobojniki iz zločinskih kartelov na policiji in sodiščih spoštovani, medtem ko nad stavkarji rohne in vsak deputi lahko nabija po njihovih hrbtih, ramah in glavah? Ako si bodo delavci vprašanje pravilno pojasnili, se bodo take slike kakor je ta kaj kmalu zaobrnila.

KOMUNISTIČNA PODPORN A ORGANIZACIJA

Zidovski komunisti so se nekaj časa zelo prizadevali, da okupirajo podporno organizacijo Workmens Circle (Arbeiter Ring), ki je imela pred nekaj leti nad 80,000 članov v oddelku odraslih. Načelna izjava Workmens' cirkla je socialistična, naglašala razredni boj in organizacija otvorenje sodeluje s socialistično stranko.

Ker se komunistom vzlic silni propagandi in kopi organizatorjev ni posrečilo dobiti Workmen's Circle pod svojo kontrolo, so zavzeli taktiko rušenja. Razbij, kar ne moreš dobiti pod svojo oblast, je bilo njihovo geslo, in tako so pozvali svoje pristase, da naj delujejo za ocep društev ter jih pridružijo novoustanovljeni podporni organizaciji "International Workers Order", katera je pod kontrolo komunistične stranke in pravzaprav del strankinega organizma. Workmen's circle so vzeli z veliko propagando kakih 10,000 članov in nekaj tudi drugim delavskim podpornim organizacijam, par sto pa so dobili novih. V času svoje konvencije maja t. l. so imeli okrog 12,000 članov, ali 1,300 manj kakor par mesecev poprej.

Workmen's Circle so s svojo demoralizujočo taktiko oslabil. Nova "jednota" je brez blagajne, dasi ima nad 10,000 članov! Mnogo je starih, ki so plačevali v prejšnji organizaciji leta in leta, zdaj pa so v novi, katera je brez rezerve, brez konstruktivnega vodstva in so tako na ljubo fanatični gonji vrgli proč, oziroma zaigrali svoje podpore. Nova "jednota" jim jih sicer obljubuje, ne izgleda pa, da bo mogla zamagovati obligacije.

Voditelji te komunistične podporne organizacije upajo, da se jim s časoma posreči pridobiti za pristop tudi cela društva in mogoče celo jednote med Jugoslavo, kakor piše komunistični tednik "Revolutionary Age". Dotično poročilo je priobčil v originalu in v prevodu "Zajedničar" z dne 26. avgusta 1931, glasilo Hrvatske Bratske Zajednice, v kateri traja že več let ljuta borba med komunistično in nasprotnimi skupinami v tekmi za kontrolo. Pričakujejo, da dobe izmed članstva jugoslovanskih podpornih organizacij s časom od 60 do 70 tisoč članov, poroča Revolutionary Age. Glasilo HBZ zdaj to uporablja v boju proti umešavanju komunistične stranke v njene notranje zadeve. Konvencija Zajednice bo prihodnje leto in ako so duhovi do tedaj ne pomirijo, bo ena najburnejših, ako ne najburnejša v zgodovini jugoslovanskih podpornih organizacij. Komunisti imajo nalogo po konvenciji HBZ. začeti z ofenzivo v SNPJ.

Dobra reprezentacija na konferenci J. S. Z. v Bridgeportu, O. Konferenci JSZ. dne 20. septembra v Bridgeportu je predsedoval John Rebol, zapisnik pa je vodil Nace Ziemberger. Ob sta "old-timerja" in pionirja v vzhodnem Ohio. Navzočih je bilo nad trideset zastopnikov ter zastopnic in nekaj drugih gostov od petih klubov ter treh društev Prosvetne matice v vzhodnem Ohio. Prišel je tudi Geo. Smrekar, član gl. odbora SNPJ., Jane Fradel s starši in več drugih. Zapisnik konference bo priobčen prihodnjič.

Preveč kave

Brazilija, Kuba in druge pridelovalke kave imajo zaloge, katere spravljajo s poti z uničenjem. Brazilija je meseca junija zažgala 530,000 funtov kave "slabe" kakovosti. Ker pa so zaloge vzlic temu večje kot pa je trg, jih bo še manjšala na tak način.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIRIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Pismo, ki ga je Most pisal v Ljubljano 30. marca 1871, se glasi: Prijatelji in sodrugi! Dovolite mi, da govorim z Vami odkrito, pošteno besedo. Iz Vašega letnega poročila sem spoznal, da komaj slutite ono veliko delavsko gibanje, s katerim se sedaj ves kulturni svet neprestano peča. Sklenil sem zato, da pridem k Vam v ponedeljek 3. aprila. Ostal bom pri Vas tri dni. Ako bo mogoče v teh dneh napraviti kak shod, bilo bi mi najljubše. Na vsak način pa mi poleg tega omogočite, da bom mogel vsak dan predavati v društvenem lokalni in skrbite za čim večji obisk.

Vidim, da imate dobro voljo, samo manjka vam pravilno spoznanje in to bi rad v Vas vtisnil. Posrečilo se mi je že, v vsem Stajerju in vsej Koroški delavce speljati na pravo pot, menda ne bo tudi v Ljubljani drugače, za kar mi je porok zdrav zmisel, ki ga ima delovno ljudstvo po celi Avstriji.

S socijalno demokratskim pozdravom vedno Vaš Johann Most i. r. Kmalu nato (5. maja 1871) je dunajska policija sporočila ministrstvu za notranje zadeve, da je Johann Most izgnan iz vseh kraljestev in dežel, ki so zastopane v državnem zboru.

Kdo je bil Johann Most? Po stenografskem zapisniku, ki je obelodanem v knjigi "Der Wiener Hochverratprozess" (str. 374 in naslednje) je govoril sam o sebi: "Sin sem vladnega tajnika Jožeta Mosta v Augsburgu; po dokončani ljudski šoli sem se izučil knjigovodstva in sem kot knjigovodski pomočnik delal v Frankfurtu na Meni, Stuttgartu, Karlsruhe, potem na Westfalskem in Meklenburškem, v Švici (Zürich, Neuenburg), pakar sem prišel v Avstrijo. V Švici sem bil član delavskih izobraževalnih društev, ki so sprva bila na strani Schulze-Delitzchevih načel, kasneje pa so jih zavrgla kot prazna in slaba. V Švici je 60 takih društev, ki so pravzaprav ent in ki imajo sedaj vodstvo v Ženevi in je njih glasilo "Felleisen."

Na vprašanje senatnega predsednika: "Če so načela delavcev vseh dežel ena in ista", je odgovoril Most: "Da. Osvoboditev delavcev izpod pritiska kapitala."

O Mostu je v tem procesu predsednik navedel v utemeljevanju obsodbe (5 let težke ječe!): "Most se je pri končni razpravi pokazal očitno kot republikanec. Njegovi javno-izrečeni govori in spisi, ki so bili pri njem najdeni, dihaajo sovraštva proti obstoječemu državnemu redu. Je nenavadno duhovno čil in oster ter ima odločen značaj." (Str. 829.)

Johann Most je bil izprva kot je videti agilen socialist in si je ohranil vse polno socialističnih idej še potem, ko je postal glava anarhizma. Predvsem pa je bil revolucionar in dokaj različen od drugih anarhistov. Ureditev družbe si je pozneje kot anarhist zamislil tako, da postane ves svet nje skupna last, ki se prepusti za rabo samesnega zadrugam, zasnovanim po načelu svobodnega sporazumljenja. Delavski pridelki ostanejo organizacijam, kojih delo in tvorba so. Posebni urad strokovnjakov dožene vrednost teh pridelkov in izračuna, koliko dela je v vsakem pridelku. Tako določene vrednosti se ne sme prekoračiti, ker so odjemalci med seboj prav tako po svobodnih skupinah razdeljeni kakor pridelovalci.

Razumemo lahko, da je bil prihod in bivanje takega moža v Ljubljani dogodek prve vrste, tako za one zgoraj kakor za tiste, ki jim je bil namenjen. Most je bil eden glavnih pobornikov v taktatnem radikalnem križu delavskega gibanja.

Poročila deželnih vlad o stanju delavskih društev v naših krajih osrednji vladi.

Informativen je dopis, ki ga je kranjska deželna vlada poslala koncem l. 1872 na Dunaj: "Z ozirom na vzpodbudo, da pospešujemo samopomočna društva delavcev, bodi povdarjano, da je v tem pogledu obniti pazljivo premostrvanje le glavnemu deželnemu mestu, ker delavskih elementov na deželi ni, ne kvalitativno in ne kvantitavno. S tem pa ni rečeno, da poslanci delavskega gibanja mogoče ne napravljajo tudi tu poizkusov, da vsejejo zrna, ki naj se pozneje razvijejo, vendar pa bo na mestu — četudi je tu za take težnje kar najmanj tal — predvsem stroga policijska čuječnost, ki bo vsakojake odredbe in priprave uredila.

Cilo in živahno društevno življenje se more le tam pričakovati, kjer se dovolj živo počutijo potrebe po skupnosti in v tistih elementih, ki so tu; radi česar je nujno, da se tozadna sredstva po možnosti prilagodijo tistim družabnim slojem in njihovemu razvoju. Kar se tiče ustanavljanja delavskih društev po deželi, se zdi, da dosedanje izkušnje potrjujejo pravkar tu izrečeno naziranje. Proti koncu leta 1869 je nastalo v deželnem mestu delavsko izobraževalno društvo z namenom, da varuje duševne in gospodarske delavske interese. Bilo je 90 članov, glavno pomožno obojbe male obrti in male industrije. Društvo, ki nima nikakršnega temeljnega premoženja, je štelo l. 1870 le 68 članov.

(Dalje prihodnjič.)

Konvencija S. D. Z. v Clevelandu

Collinwood, O. — Konvencija Slovenske dobrodelne zveze je bila zaključena v soboto 19. septembra šele ob polnoči. Trajala je šest in pol dneva, ako štejemo ta "over time". Posebnih zaključkov ni bilo. Poročilo pravi, da je delegacija odobrila \$7,000 podpore brezposelnim, toda ta vsota je v resnici določena le za plačevanje asessmenta tistim brezposelnim članom, kateri so brez sredstev. Prihodnja konvencija bo v Girardu.

Na konvenciji so imeli tudi "bloke", toda kot pravijo, niso bili pravilno organizirani. Toneta Rupnika so imeli kar oboji na listi v nadzorni odbor. To je dalo popra tudi našemu Jožetu Durnu, ker je mislil, da je Tone samo na njegovi strani. Po kandidaturi sodeč je pa izgledalo, da flirta tudi v drugem taboru. Napaka za Jožeta je bila, ker je bil pod isto marelo kot Janko Rogelj in namesto, da bi Durn držal ročaj zdravstva, ga je Rogelj. Katastrofa je morala priti, krivi pa so jo "seve" — socialisti, kakor vselej, tudi ako niso zraven.

Med drugim se je šlo za glasilo med "Ameriško Domovino" in "Enakopravnostjo"; ta dva dnevnik tekmujeta in stvar je zanju resna. "A. D." je bila glasilo dozdej. Bo tudi v bodoče. 67 delegatov se je izreklo zanjo in 28 za "E." Pa vprašanje financ. Ali naj se nalaga denar v North American banki, kjer so pristaši "A. D.", ali v International hranilnici, kjer dominira vpliv Oglarja in "E." Zmagali so interesi American banke, ker je njen predsednik Jaksich predsednik finančnega odbora SDZ. Izvoljeni so bili:

Predsednik Frank Černe, 66 glasov; Janko Rogelj je dobil v tekmi s Černetom 36 glasov. Za podpredsednika je bil izvoljen Joseph Okoren z 59 glasovi; Jos. Durn je dobil 44 glasov.

Za drugo podpredsednico je izvoljena Julija Brezovar in za tretjega delegata Rossa.

Za tajnika je ponovno izvoljen Primož Kogoj s 50 glasovi, njegov protikandidat pa je bil dosedanji gl. predsednik J. Gornik, ki je dobil 48 glasov.

Zapisnikar ostane James Debeve in za blagajnika je izvoljen Jernej Knaus. August Svetek, ki je tudi kandidiral v ta urad, je dobil 43 glasov.

V nadzorni odbor so izvoljeni Fr. Kačar, J. Jarc, Cecilia

Brodnik, Ivan Trček in Albina Poljanec.

Za predsednika finančnega odbora je izvoljen J. Jaksich, druga člana pa sta Leo Kušlan in Jos. Lekan.

Porotniki so Louis Balant, Louis Jerkič in Fr. Zorič. Glavni zdravnik ostane dr. F. J. Kern.

Nekomu, ki je kandidiral v glavni odbor, so rekly delegatnje, da naj zaupa v Boga, pa bo gotovo izvoljen. Zaupal je, toda vseeno ni bil.

Frank Barbič.

Zadružništvo in slabi časi

Ameriško delavstvo ni zamenjalo samo unije ter samostojno politično akcijo, nego tudi zadružništvo. Ako bi si razvilo svoje kooperativne prodajalne v velikem obsegu, bi milijoni, ki jih dobe profitarji, ostali delavstvu.

Zadružništvo more biti uspešno edino ako zna delavstvo misliti v zadružnem duhu. Vsakdo se mora zavedati svojega deleža odgovornosti. Ali kakor povsod, je "simulantstvo" tudi zadružništvu prizadevalo nadloge. "Simulantje" so hodili v zadrage kupovati na up, v privatne trgovine pa z gotovino, potem pa so kritizirali, da drugod dobe ceneje kakor v kooperativi, niso pa pojasnili, da dva dnevnik tekmujeta in stvar je zanju resna. "A. D." je bila glasilo dozdej. Bo tudi v bodoče. 67 delegatov se je izreklo zanjo in 28 za "E."

Kriza v kateri se nahajamo zelo tepe male trgovine. Vzlic temu položaju je nekaj zadrug, ki dobro uspevajo. Svoje delavce plačajo boljše kakor "chain" trgovine, ljudem postrežejo z dobrim blagom, in kar je prebitka, so ga deležni lastniki in odjemalci zadruge.

V tej številki ima oglas za druga čeških delavcev, v kateri so bili svoječasnno aktivni tudi slovenski delavci na zapadni strani. Zadruga se obrača na naše gospodinjke, da bi potrebščine za družino kupovale v nji. Zadruga zagotavlja, da bodo koncem konca spoznale, da se v zadrugi dobi za celotne skupičke več in boljše blago, nego v chain prodajalnah, kjer je nekaj predmetov izredno poceni, toda razliko si nadomestijo z drugimi predmeti, katere prodajajo po višjih profitarških cenah.

Rojakom na zapadni strani priporočamo, da kupujejo v zadružni prodajalni, katera se nahaja na vogalu S. Crawford ter 27. ulice, torej nekaj blokov zapadno od dvorane SNPJ.

Koliko je slovenskih in drugih trgovcev, ki trgujejo z vami v vaši naselbini, da oglašajo v "Proletarcu"?

Deportacije razdvajajo družine

Mrs. Ivka Kuzmanovič v San Franciscu je prišla v to deželo pred šestimi leti nepostavno. Pravi, da so ji pripomogli sem drugi in da se sploh ni zavedala, da s tem riskira svojo bodočo srečo. Poročila se je in na tej sliki je njen mož Martin Kuzmanovič ter njegova dete. Druga pričakujeta. Apelirala sta na naseljeniško oblast, da bi jo pustila tu do časa, da porodi, toda uradniki so strogi in pravijo, da je deportacija neizogibna.

DRAMA IN GLASBA

"Jakob Ruda"

Ivan Cankar je med drugim napisal družinsko dramo "Jakob Ruda". Ruda, posestnik, tovarnar in družinski oče ugonobni, ubije svojo ženo, in pripravljen je prodati tudi svojo hči staremu bogatemu, da reši sebe. K tej prodaji ga sili še njegova sestra. Le slikar Dolinar jim hodi na pot, ker ima rad njegovo hči.

Teško je, pravi Košuta v prvem dejanju, ki odhaja star in utrujen iz Rudove hiše, ker je vse izgubljeno. Ali sestra misli, da se lahko še vedno kaj spremeni — spremeni na boljše vzlic prihodu delavcev, ki zatevajo, da jim gospodar Ruda izplača, kar jim dolguje.

In res se pokaže žarek upanja Rudi in njegovi sestri. Hči naj ju reši ter ob enem zavrže svojo srečo. Sledi zaroka, pridejo gostje, rajajo in učitelj se uči slavnostnega govora, toda med njimi se plazijo težke sence. Ruda omahne. Hiša postane mahoma tuja posest.

Družinskih tragedij je mnogo na svetu. "Jakob Ruda" je portret tisočernih.

Dramski klub št. 1 si od začetka prizadeva, da vprižarja le boljše igre, med njimi socialne in druge klasične drame, kakršne ne vidite na nobenem drugem slovenskem odru v Ameriki. Drama "Jakob Ruda" bo vprižorjena v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS. Režijo vodi Peter Bernik s sodelovanjem Joškota Ovna. V igri med drugim nastopijo Oven, Glip, Udovič, Bernik, Andres, Kochevar, Rak, Alice Artach, Angelina Zaitz, Katherine Beuk in drugi.

Cena vstopnicam v predprodaji je znižana s 75 na 50c, dasi so stroški naših predstav, kot najemnine dvorane, scenarija itd., ostali enako visoki. Pričakujemo pa, da bomo z znižano vstopnino imeli na predstavi toliko večje udeležbo, kar bi pokrilo razliko.

Na članstvo kluba in pevskega zbora "Sava" apeliramo, da pomagajo v predprodaji razpečavati vstopnice kolikor največ mogoče. S tem pripomorete ljudem do dobrega duševnega

užitka, ki ga bo nudila ta drama s par dodatnimi točkami iz Cankarjevih del. Ako kdo vstopnic ni prejel, ali ako je že vse razprodal, naj to sporoči tajniku kluba P. Berniku, ki mu jih bo radevolje poslal kolikor bo želel. Sodelujemo drug z drugim, pa bo naša prva prireditel v tej sezoni prvovrsten uspeh. — P. O.

Predstava "Domen" in naša dramatika

Detroit, Mich. — Kadar pišemo o dramskih priredbah, jih navadno uvrstimo v kategorijo običajnih veselic in zabav, to pa zato, ker se še docela ne zavedamo duševnega in vzgojnega pomena istih. Vsled skromne vzgoje še niso v nas razvita globokejša čustva, tiista čustva, ki ustvarjajo iluzijo realnosti na odru. Čestokrat vidimo na odru tragedije, burne scene, mentalne in fizične boje, in ker se ne poglobimo v dejanje, vzamemo vse skupaj za "fun" in se od srca nasmejemo ter tako vržemo igralca iz ravnotežja. Mi vidimo pred seboj le svoje prijatelje, ki več ali manj spretno skušajo pogoditi karakter, ki ga predstavljajo — preveč smo familijarni.

Med našimi diletantami so sicer hibe, ki se vsled borbe za obstanek ne dajo odpraviti. V tem oziru zelo pogrešamo dramskih tečajev. Dovršeni diletantje so med nami redka prikazen — kljub temu pa skušajo naši režiserji izvežbati vsaj glavne osebe v smislu karakterja in tako zadovoljiti avdienco.

Motivi glediščne drame so različni — lahko so strogo delavskega, narodnega, verskega, zgodovinskega ali komičnega značaja, lahko pa tudi splošnega s poljubnimi tendencami. Dramo so gojili v raznih oblikah že stari Grki, Rimljani in Egipčani — dajte nam kruha in iger — je bil klic starih Rimljanov; in dasi se je pozneje pojavila nova civilizacija, vendar so dela tedanjih klasikov in upodabljaajočih umetnikov še danes podlaga razvoju moderne kulture. Mi Slovenci se sicer

ne moremo ponašati s svetovnoznanimi čini in staro kulturo, dasi smo imeli že v šestem stoletju močno državo, ki je segala tja do Dunaja in globoko v Furlanijo, se vendar vsled neprimerne geografske lege in svoje miroljubnosti nismo vzdržali na površju.

Razmere in usoda je hotela, da smo se stisnili v današnje meje — postali vazali raznih mogotcev in se pričeli kulturno udejstvovati šele v Vodnikovih, Valvazorjevih in Bleiweisovi dobi. Od tedaj beleži naša zgodovina čudovit razmah na kulturnem polju. Pojavili so se pisatelji, pesniki in upodabljaajoči umetniki. Od Vodnika in Prešerna do Cankarja in Zupančiča od Jakopiča do Dolinarja . . . cela vrsta jih je. Med mlajšo generacijo zasledimo tudi plodovite delavske pisatelje, kot Vuka, Klopčiča, Seliškarija, Cerkvjenika itd. Razvoj naše literature je prišel tako nenadno, da so mu širši sioji le s težavo sledili. Med sodobnimi pisatelji je osebito Cankar, kot prehodnik nove dobe za mnoge trda kost, zato ga tolmačijo na veliko načinov. Zelo odlično mesto v naši literaturi zavzema brezdomstvo tudi Jos. Jurčič. On je bil eden najpopularnejših ljudskih pripovednikov in novelistov. V njegovih delih se zrcali nepokvarjena ljudska duša. Izmed njegovih biserov naj omenim le roman "Domen", ki ga je zelo spretno dramatisiral dr. Ivo Česnik in katerega vprižoril ženski odsek slov. nar. doma dne 11. okt. ob 3. pop. v Radničkem domu na 1343 E. Ferry ave. v korist S. N. doma. "Domen" je ljudska igra s petjem v petih dejanjih Kot glavne osebe nastopijo sledeči: Jurec, kmet (Math Urbas). On ima smisel za slične vloge. Anka, njegova hči (Jennie Urbančič) je naša odlična moč in oder ji je kakor dom. Meta, osebica (Mary Jurca) je tista, ki je šla pri "Ciganih" over the top, Domen, njen sin (Jakob Gorup) je znani karakterni igralec, ki ima že "prakso". Sova, graščak (Joe Korsič) pravi, da ako ga "polomi" odide takoj v Rusijo. Urh Zaplatnik, berač (Frank Kuhovski) je znani komik, ki ga pa mora imeti malo pod kapo, da se dobro odreže. Zupan (Leo Junko) se tudi zaveda svojega dostojanstva. Poleg teh nastopi cela legija kmetov, fantov, deklet, beričev in predic, kakor tudi Spilkin Jožek (John Janc), ki vas bo spravil v veselo razpoloženje. Igro odlikujejo krasni dialogi. Sova pravi med drugim: Domna sovražim kot kačo. Odkar se je rodil ga ne morem videti, ker mi je na poti. Proti naravi je to, ker sem jaz njegov oče. Morda je to prokletstvo, a jaz ne morem drugače. Tretje dejanje: Domnove sanje v ječi. — Kako je lepa moja zlata nevesta! Poročni venec ima na glavi, bela obleka ji sega do tal. In ta svatba! Kakšen sijaj, veselje! Majolike trka-

jo. Ali čuješ nevestica Anka, nama napijajo! Anka ali slišiš godbo? Svatovska pesem! Ah, kako je prijetno! Tretje dejanje v ječi. Slovo matere od sina — Revček, spočij se na mojih prsih, kakor si se spočil takrat, ko si bil še majhen, droben deček in sem te binčkala, poljubovala in ajala.

V odmorih nastopijo razni domači umetniki kot: F. Nograšek z najnovejšim kupletom "Učeni Mihec", Mrs. U. Šemrov in Mrs. J. Spendal v duetu "Zagorski zvonovi", Miss H. Kraine v umetnem plesu, S. Maisel deklamira "Naš narodni dom". In še nekaj, kar pa ostane tajnost.

Rojaki: Slovenski narodni dom je živa potreba detroitskih Slovencev. Strnimo se vsi v močno falango ter pohitimo v nedeljo 11. okt. v Radnički dom, da se čimpreje uresničijo naše sanje.

Frank Česen.

"Balkan Mountain Men" igrali in peli

V nedeljo 27. septembra je National Broadcasting kompanija iz svojega studija v New Yorku razširila po podružnih radio postajah v Ameriki eno poglavje programa, ki je bilo v reklamni označeno "Balkan Mountain Men". Ko je prišla določena ura, — ob 10. zvečer, oziroma ob 11. na vzhodu, je anoncer dejal, da bo imela radio publika zdaj priliko čuti "balkanske gorjance" iz gora, kjer je natura še kakor je bila in kjer se vzlic industrializiranju, kateremu se tudi Balkan ne more upirati, še vedno vrši velik del prometa z osli.

Oslji namreč prenašajo tovor. V gorskih vaseh vidite moške in ženske v narodnih nošah, ki žive isto primitivno življenje kakor pred stoletji. Nato je še raztolmačil vsebino in pomen prve kompozicije in naznanil, da jo bo igral tambur-

raški zbor. Igral je jako dobro. Zatem je naznanil, da bodo "Balkan mountain men" zapeli tako in tako pesem, ki odmeva tam med gorami ob zgodnjih jutranjih urah. Tamburaški zbor je spremljal, peva pa sta ubrano zapela slovensko "Ko dan se zaznava". Nato še eno ali dve hrvatski pesmi, srbsko in nato črnogorsko Onamo, onamo . . .

Po programu je oznanil tudi imena sodelujočih "gorjancev". Tenorist je bil — domžalski rojak, oziroma "Balkan Mountain Man" Ribič, baritonist mislim da neki Dalmatincec, ostali pa tudi največje že stari Newyorčanje iz hrvatskih krajev.

Ako bi National Broadcasting kompanija naznanila, da bo predvajal "jugoslovanski program", bi ne bilo zanimanja med drugorodci. Če pa jim rečeš, da ob tej in tej uri nastopijo "Balkan mountain men", je stvar druga, kajti predstaviš si orjake, s handžarji, puškami, v čudovito pisanih nošah in s silnimi brki.

Program so izvajali dobro. Kolikor je meni znano, je bilo to prvič, da so na ta način razširili zvok slovenske pesmi po vseh Zed. državah, katero so peli "balkanski gorjanci". Nedvomno bi se velikemu delu ameriške radio-publike naše pesmi kmalu priljubile. Še par dobrih pevcev in tamburaški zbor, pa si ljudje po nekaj tednih predvajanja jugoslovanske glasbe Balkancev ne bodo več predstavljali v tako "divji" obliki kakor si jih. — c.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM
Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Zenskega odseka prvi torek v septembru in novembru, drugače pa skupaj s klubom v avgustu, oktobru in decembru. Ure iste. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruginje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članic klubu ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

John Metelko, O. D.

Priščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440

PIREDBE PODPORNIH IN DRUGIH DRUŠTEV

OKTOBER. — Igra in veselica ženskega odseka S. N. D. v nedeljo 11. oktobra v Radničkem domu na Ferry Ave.
Opomba: Cena objav v tej rubriki je \$1.00 za cel čas, to je do datuma priredbe. Vabimo podorna in druge društva, da oglašajo svoje priredbe v tej koloni, katera bo priobčena v listu vsak teden.

Oktober je mesec KOOPERATIVE

V SAK delavec bi moral biti ekonomsko NEODVIŠEN. To bo dosegel z zadružništvom.

Slovenski zadružniki v Clevelandu, Waukeganu-North Chicago in drugod imajo močne kooperative.

Slovenci in Hrvatje v Chicagu naj se jim pridružijo s tem, da bodo SVOJO POTREBŠČINE kupovali v

Delavski Zadružni Prodajalni NA 2659 South Crawford Ave.

Vprašajte za cene v tej delavski trgovini in videli boste, da vas naša zadruga lahko zadovolji z dobrim blagom po nizkih cenah. Zaloga živil vseh vrst. Obiščite nas!
Naša prodajalna je pridružena Ligi Kooperativ v Zed. državah.
WORKMEN'S CO-OPERATIVE MERCANTILE ASS'N.
Telefon Lawndale 3753.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRGTG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 2012
A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Park View Wet Wash Laundry Co.

FRANK GRILL, preds.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom.
TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO.
Telefoni: Canal 7172-7173
1727-1731 W. 21st St. Chicago, Ill.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

BORIS LAVRENJEV:

ENAINŠTIRIDESETI

Ruski roman iz državljanske vojne.
 Iz ruščine prevedel za "Proletarca" Iv. Vuk

(Nadaljevanje).

Sneg se je škrtajoče mešal pod nogami s peskom! Brezkončno se je vlekle ploščato, zoperno ravno obrežje v daljavo.

V daljavi se je pojavilo nekaj rujavkastega, s snegom pokrito.

Marjutka se je opotekala pod težo treh pušk.

— Le krepko, Marja Filatovna! Vzdržite To bodo gotove šrambe.

— Oh, da bi že bili tam. Brez moči sem. Vsa sem premražena.

Končno sta bila pri šrambi. V šrambi je bila neprodna tema. Neprijetno in vlažno je vonjalo po ribah in zarjaveli soli.

Poročnik je otipal z rokami, kup zloženih rib.

— Oho! Ribě so tu! Vsaj od lakote ne umreva.

— Če bi le ogenj imela! . . . Poglediva. Morda se najde kakšen kot, kjer bova zavarovana pred viharjem? — je stokala Marjutka.

— Mogoče bodo gorele ribe . . . Prav mastne so.

Poročnik se je zopet začel smejeti.

— Ribe zažgati? . . . V resnici, znorela si.

— Znorela? je odgovorila Marjutka užaljena: — Pri nas na Volgi smd to večkrat delali. Gore bolje nego drva.

— To slišim prvič v življenju . . . da, ali kako naj prižvega ribo? Imam sicer zažigalnik z zažigalno vrstico, trske lahko strgava s sten — ali kako jih zažgati, da bodo gorele?

— Oh, ti kavalir! . . . Vidi se, da si se vse svoje življenje držal materi za krilo. Na, vzami kroglo ven, jaz pa bom s stene trske odtrgala.

Težko je bilo poročniku s svojimi otrplimi prsti potegniti kroglo iz patrona. Marjutka, ki se je vrnila s trskami, se je v temi zadela vanj.

— Posiplji smodnik sem! . . . vse na eno mesto . . . Daj sem tvoj zažigalnik!

Zažigalna vrstica je žarela kakor točka pomarančne barve. Marjutka jo je potisnila v smodnik. Siknilo je, zaplamljeno in gorelo počasi z majhnim žoltnim plamenom, ki je naposled zažgal suhe trske.

— Gotovo — se je razveselila Marjutka. — Prinesi ribo . . . Vzami najbolj mastnega karpca.

Povprek čez goreče trske sta položila ribo. Zvila se je in vzplamtela z mastnim, vročim plamenom.

— Sedaj treba samo prilagati. Rib zadostuje za pol leta! Marjutka se ogleda. Plamen je metal trepetajoče in skakajoče sence na ogromen kup rib. Stene šrambe so bile polne lukenj in špranj.

Marjutka je obšla šrambo. Zaklicala je iz nekega kotu.

— Tu je zdrav kot! Naloži na ogenj rib, da ne pogasne. Hočem tu pospraviti in narediti čedno sobico.

Poročnik je sedel k ognju. Krčil in stegoval se je počasi, ker ga je ogenj prijetno ogreval. V kotu je padalo nekaj ploskajoče in ropotajoče na tla. Marjutka je metala ribe stran. Naposled je zaklicala:

— Gotovo! Prinesi s seboj ogenj!

Poročnik je prijel gorečega karpca za rep in šel v kot. Marjutka je naredila iz rib tri stene, tako da je nastala sobica nekako dva metra v kvadratu.

— Zlezi sem. Zažgi. Tu na sredi sem že pripravila primerne ribe. Ogledam se med tem za našim provijantom.

Poročnik je položil karpca pod pripravljeno iz rib grmadičo. Počasi je začela goreti. Marjutka se je vrnila. Postavila je puške y kot in odložila vreče.

— Ah, ribja kolera! Škoda za oba fanta. Utonila sta meni nič, tebi nič.

— Bilo bi pametno, da si posušiva obleko. Drugače se prehladiva.

— Velja. Ribe dajejo vroč ogenj. Torej, dol s cunjami.

Poročnik je bil v zadregi.

— Posušite svojo obleko, Marja Filatovna. Nato bom jaz svojo posušil.

Pomilovalno pogleda Marjutka v njegov drhteči obraz.

— Oh, kakšen bedak si ti! To je tvoj gošpovski razum. Kaj pa je na tem? Ali nisi nikdar videl nage ženske?

— Ne, ne za to . . . mogoče je vam neprilicno?

— Cenče! Oba sva narejena iz enega mesa. Ni posebne razlike! . . .

Ozmerja ga:

— Sleči se, lipov bog. Šklepečes z zobmi, da se sliši, kakor da streljaš s strojno puško, pa se še obotavljaš . . .

Na puškah skupaj postavljenih, vise njune obleke, vse kadeče se od pare.

Poročnik in Marjutka sedita pri ognju nasproti drug drugemu in se zatopita v žar ognja.

Marjutka pazljivo opazuje bel, nežen shujšan hrbet poročnikov. Mrmra:

— Kako si bel, pasja kolera! Gotovo so te v smetani kopali!

Poročnik globoko zardi in obrne glavo. Ho-

če nekaj reči, zadene pa na rumenkast odsev, ki se je dotaknil Marjutkinih prsi. Povesil je svoje ultramarinskodemre oči . . .

Obleka se je posušila. Marjutka je oblekla svoj majhen kožuhaš jopič.

— Treba iti spat. Morda bo jutri vreme mirnejše. Sreča, da se čoln ni potopil. Pri mirnem vremenu prideva nekako že do ustja Sir-Darje. Tam najdeva ribiče. Lezi, jaz bom pazila na ogenj. Ko bom čutila zaspasnost, te vzbudim. Tako se bova menjavala.

Poročnik je legel na kose obleke in se pokrtil s svojim kožuškom. Zaspal je trdno in je začel v spanju stokati. Marjutka je sedela nepremično in ga gledala. Zmajala je s pleči.

— Lepo skrbi sem si naložila na rame! Tako bolno izgleda! Da bi se le ne bil prehladil. Doma so ga gotovo zavijali v svilo in zamet. Vraze življenje, ribja kolera!

Zjutraj ko se je začelo skozi špranje na steni daniti, je Marjutka vzbudila poročnika.

— Poslušaj, na ogenj boš pazil. Jaz grem pa k obrežju. Morda sta se naša vendar le kako rešila in sedita kje ob morju.

Poročnik se je trudoma vzravnaval. Stisnil je prste k sencem in rekel zamolklo:

— Glava me boli.

— Ne bo tako hudo . . . Dim je kriv in utrujenost. Prešlo bo. Vzemi iz vrece mlincec, speči si soma in se najej.

Vzela je puško, dbrisala jo s koncem jopiča in odšla.

Poročnik se je na kolenih splazil k ognju, vzela iz vrece vazež, trd mlincec. Vzgriznil je vanj, nekoliko požvečil; nato mu je zdrknil iz rok in on sam se je zvalil kakor vreča, na tla.

Marjutka je vlekle poročnika za rame. Obupno je kričala:

— Vstani! . . . Vstani, prekleti! . . . Nesreča za nesrečo!

Poročnikove oči so se široko odprle, ustnice so se povesile.

— Vstani, rečem ti! Kakšna nesreča! Valovi so odnesli čoln! Sedaj sva izgubljena.

Poročnik jo je pogledal v obraz in molčal. Marjutka ga je pogledala natančneje in vztrepetala.

Kalne in blodne so bile poročnikove ultramarinsko-modre kroglice. Njegovo lice, ki je brez moči slonelo na Marjutkini roki, je bilo vroče kakor ogenj.

Torej si se vendar prehladil, ti slamnata lutka. Kaj naj počnem s teboj?

Poročnik je premikal z ustnicami.

Marjutka se je sklonila k njemu in slišala:

— Mihajl Ivanič . . . Ne zapišite ene . . . Nisem bil gotov s svojo šolsko nalogo . . . Do jutri se vse naučim . . .

— Kaj brbršas? — vpraša Marjutka in trepeta.

— Tresor . . . zgrabi . . . jerebica . . . — Zakriži poročnik naenkrat in plane kvišku.

Marjutka omahne na stran in si zakrije obraz z rokami.

Poročnik se zopet zvali na tla in zasadi svoje prste v pesek.

Hitro in grgrajoč mrmra nerazumljive besede.

Marjutka se ozira, ne vedoč si pomoči.

Slekla si je jopič in ga razgrnila po pesku.

Privlekla je, napenja je zadnje svoje moči, mrliču podobno telo poročnika na jopič in ga pokrila z njegovim kožuhom.

Skrčena in ne vedoč si pomoči, se je spuстила pri njem na tla. Po njenem vpadlem obrazu so počasi tekale kalne solze.

Poročnik se je valjal sem in tja, metal s sebe kožuš. Marjutka pa ga je potrpežljivo zopet pokrivala.

Ko je opazila, da leži njegova glava v pesku, mu je podložila vreče.

Obrnjena proti nebu je vzdihujoče govorila sama pri sebi:

— Umrli bo . . . Kaj naj povem Jevsjukovu? Kakšna nesreča!

Sklonila se je nad bolnikom, gledala mu v kalne, modre oči.

Ostra bol ji spreleti prsa. Razprostrta je roke in rahlo božala kuštrave lase poročnikove. Prijela je njegovo glavo in nežno šepetala:

— Oh, ti moj modrooki bedaček!

(Dalje prihodnjič.)

Nestrancarstvo v praksi

Kadar se kje pojavi močno delavsko gibanje, so kapitalistični politiki obeh strank takoj pripravljene vreči volilni sistem z označbo strank ter ga nadomeste z "nestrancarstvom". To so pred leti storili v Milwaukeeu z namenom, da bi laglje porazili socialiste, to skušajo v Readingu, v Chicagu so uvedli "nestrancarstvi" sistem pri volitvah za aldermane, ali nikjer niso uvedli "nestrancarstva", ker je to nemogoče. V milwauškem mestnem svetu se aldermani dele na socialiste in "nestrancarje". Slednji so po političnih nazorih republikanci in demokrati, njihova skupnost pa je v opoziciji proti socialistom. Enako v Readingu. Vsi aldermani v Chicagu, četudi so izvoljeni na "nestrancarstvi" način, so demokrati ali pa republikanci, torej strankarji.

"Nestrancarstvo" je slepilo kapitalističnih politikov, s katerim delujejo med ljudstvom. Tudi med našim delavstvom jih je nekaj, ki so proti "strancarstvu", kar pomeni, da so proti socialističnemu in za republikansko-demokratsko strancarstvo.

Brez posebnega naslova

Sele ko sta se gl. tajnik KS-KJ Zalar in predsednik Opeka vrnili iz starega kraja, sta izprevidela, da so v Ameriki slabi časi in da mnogi člani ne morejo plačevati aasementa. Ko so bili na Brezjah (gorenjskih, ne lemontskih), je Tone Grdina še pravil o ameriški prosperiteti, ki pogublja dušo in telo. Zdaj, ko se ozirajo okrog sebe in prejemajo pisma, vidi jo, da je nezaposlenost duši in telesu še bolj pogubna.

Socialistično gibanje ima med malimi slovenskimi trgovci prav malo pristašev in še manj članov. V njih krajih so bili "narodni", ampak to je bilo včeraj. Danes so slabi časi, ki tepejo delavce in male trgovce enako hudo.

Novo jugoslovansko ustavo, oziroma odpravo diktature sta najbolj navdušeno oznanila milwauški "Obzor" in clevelandška "Enakopravnost". Čudno, kako se eni slovenski uredniki radi vjamejo. En slovenski list je celo prinesel veliko Alexandrovo sliko kar na prvi strani s poiasnomo, da je kralj odpravil diktaturo.

Tone Grdina kaže filme in pripoveduje, kako "good time" so imeli izletniki v starem kraju. Je res lepo tam in še marsikje, ne samo v "lepi naši domovini". Le škoda, ker je v veliki večini žepov tako slab položaj, da lastniki takih žepov sploh ne utegnejo misliti o prirodnih in drugih krasotah. Grdina bi moral v svojih predavanjih pojasnjevati tudi to, da Jugoslavija je malokoga tako sprejme in postreže, kakor je njega in njegove tovariše.

Udeleženci konvencije Ameriške legije so se založili s pijačo v Detroitu in preko kanala na kanadski strani v Windsorju. Pili so in rajali, vmes pa sprejemali resolucije, v katerih se navdušujejo za izpolnjevanje postav, za patriotizem, za boj proti "rdečkarjem" itd. Dr. Clarence True Wilson, voditelj metodističnih suhačev, ki je bil v Detroitu, je dejal, da še ni videl skupaj toliko pijancev kakor jih je bilo med veterani

svetovne vojne, ki so prišli na konvencijo Ameriške legije. Zdaj si drug drugemu dokazujejo, kdo je večji patriot in bolj navdušen za treznost.

Profesor Kent Kane iz Tennesseeja je umoril svojo ženo. Zvabil jo je v čoln, jo zvrnil in utopil. Tudi profesorji so lahko lumpje.

Slovenski in nemški katoličani v neprijetnem položaju. Papežev sporazum z Mussolinijem jih jako jezi, toda ker so katoličani, ne smejo kritizirati svetega očeta in njegovih modrih ukrepov.

Na konvenciji Slovence dobrodelne zveze so odborniki zagovarjali njeno posojilo fari sv. Vida, katero znaša \$125.000. Rekli so, da je čisto varno in da ga garantira škof. Ako bi se v stvar poglobili, ne bi izgovorili take nesrečice. Škof nič ne garantira. Posojilo bodo vrnili samo farani sv. Vida in nihče drugi. Vrhutega bodo morali prispevati tudi škofu svoj delež in za razne druge cerkvene reči. Cerkev sv. Vida pa bo seveda škofova posest in zato on v imenu slovenskih faranov "garantira" posojilo.

Nobena cerkev ni vredna toliko kot stane.

Priliznjence in hinavce Jugoslavija svečano sprejema, ker ji lažejo v brk.

Dramsko društvo "Ivan Cankar" v metropoli bo otvorilo sezono 31. oktobra s haloween maskaradnim plesom.

Na konvenciji SDZ ni bilo politike. Sprejemali pa so politične resolucije in ako se bo kriza še dolgo nadaljevala, je možno, da pristopi vsa SDZ. v Pravečno matico, ako ne direktno v socialistično stranko.

Če bi RJZ svoje sposobnosti ter svojo "zlehtnobo" pravilno uporabljal, morda bi sebi in kakim dobri stvari kdaj kaj koristil. Možno je, da bi ga potem sprejela tudi kaka federacija, ki ima več kot enega člana.

Anton J. Terbovec je človek, kateremu je prijateljstvo in

sloga najlepši ideal. Misli je, da je našel oboje v krogu organizacije, v kateri služi. Pa je spoznal, da tudi tam vsi ljudje ne vračajo milo za drago.

Urednik glasila SNPJ Ivan Molek ni nič kaj navdušen za seje odbora, kar je pojasnil konvenciji, ali odbor ga vzlic temu želi, kakor dokazujejo zapisniki. A. Terbovec, urednik glasila JSKJ, pa bi rad sodeloval na sejah, je pa odbor drugačnega mišljenja. Tudi to je razvidno iz zapisnikov.

Isti večer, ko bo v dvorani SNPJ veselica društva "Pioneer", prireja tik dvorane v svojem poslopu P. Berger s sodelovanjem Richarda Zavertnika konkurenčno veselico. Za obe je zadosti mladine in drugih, toda neprilika je način agitacije za slednjo. V Chicagu je zadosti sovraštva med ljudmi, ki bi bili lahko prijatelji, toda s takimi čini ne bo odpravljeno. Dotičnika, ki mislita, da se bosta s tem maščevala nad "Pioneerjevimi" predsednikom D. J. Lotričem, se motita. Njemu ne bosta povzročila nikake škode, pač pa društvu in članstvu SNPJ v Chicagu v splošnem zaradi netenja strasti, ki so se že začele polegati. Ljudje, ki jima pomagajo, so seveda tudi krivi. Kar bo pri tem "čikaškem prepiru" profita v dolarjih, bo šel v privatni žep. Drugim ostane le maček.

Kaj mislite, da je važnejše: Narodna oheet ali organizacija, ki se prizadeva pridobiti ljudi, da bi se združili v obrambi za svoje pravice in kruh?

Kot po navadi, so zavajalci spet preslepili milijone ljudi, ki zdaj verjamejo, da bo krize konec ko hitro dovoli kongres jače pivo. Pravijo, da bo dobilo delo v pivovarniški industriji milijon ljudi. Ne povedo pa, da ga bo milijon drugih izgubilo. V mali trgovini s hmeljem in pripravami za varjenje piva doma se preživlja tisoče družin. V delavnicah, ki jim oskrbujejo potrebščine, so vposljeni spet nadaljni tisoči. Veliko več kot milijon ljudi se preživlja v industriji, katera je na podlagi 18. amandmana neustavna. V pivovarnah dela precej ljudi, ki že zdaj varijo dobro pivo. Potem vzamejo iz njega alkohol in na trg pride "near beer".

Vlada in kongres storita pametno, ako legalizirata "dobro pivo". Kdor pa trdi, da bo postavno dovoljeno dobro pivo odpravilo krizo, laže drugim in sebi. V Nemčiji, Avstriji, Angliji itd. je dovoljeno dobro pivo in tudi rakija. V Kanadi istotako. Pa imajo vzlic temu milijone brezposelnih. Kriza je zapopadena v kapitalističnem sistemu, ne pa v pomanjkanju dobrega piva.

Tine Utrinkar.

KAJ ZANIMA MILIJONE LJUDI

Povprečen ameriški čitatelj, pokvarjen s kapitalističnim tiskom se najbolj zanima za senzacionalne umore in škandale ter za sport. Tega gradi va mu dolaraki tisk nudi v izobilju. Za nasičevanje takega apetita je časopisje priobčilo tisoče kolon o misterioznem umoru, v katerem je bil irtev bogataš Benjamin P. Collings iz Stamforda, Conn. Vozil se je v svoji jahti s ženo, toda vrnila se je sama in sporočila, da sta se pripeljala do jachte s čolnom dva moška, njenega moža zvezala, ga ubila in vrgla v vodo, njo pa je eden izmed nju napadel in posuil. Dolgo so sumili njo ter jo na vse načine izpraševali, če je ona morilka. Končno je oblast uvidela, da je umorjeni bogataš moral pač imeti smrtno neprijateljle, ali pa je postal irtev perversnežev in blaznež. Ta "misterija" je postala že "zastarela", kriza v Angliji je tudi že izgubila zanimanje, in reporterji stikajo po novih "senzacijah". Na sliko je truplo ubitega Collingsa, katerega je morje več dni pozneje vrglo na suho.

obliki revije, je bil za potrebe našega gibanja premajhen. Zdaj, ko je skoro še enkrat večji, je še vedno — premajhen.

Najbolj neprijetno je nam odlašati z objavo dopisov. Ali sempatam ne moremo pomagati. Marsikdo si misli, da bi lahko položili na stran kaj drugega, toda v interesu lista ter njegove eksistence je, da je čtivo raznoliko. To pomaga posebno onim, ki agitirajo, da se ga razširi, in ki iztirjavajo potekle naročnine.

Toliko se nam je zdelo navesti v pojasnilo onim, ki so radi dolgega odlašanja z objavo njihovih dopisov najbolj prizadeti.

Opozicija v Jugoslaviji je po ustavi onemogočena

Parlamentarna opozicija v Jugoslaviji je po novem volilnem redu in ustavi onemogočena, zato se opozicijske stranke volitev, katere so javne, ne mislijo udeležiti, kot se glase poročila iz Beograda, Zagreba in Dunaja.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

OKTOBER.
 MILWAUKEE, WIS.—V soboto 24. oktobra predavanje Anne P. Krasne.

BARBERTON, O.—V soboto 24. oktobra priredi klub št. 132 JSZ, s sodelovanjem odbora konferenca zabavo v prid Konferenci. Vrtila se bo v dvorani Sam. druš. Domovina. Bridgeport, O.—Klub št. 11 JSZ. bo imel skupno s svojim pevskim zborom priredbo s petjem in predstavami v soboto 24. oktobra na Boydsvillu.

CHICAGO, ILL.—Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS.

SHEBOYGAN, WIS.—Predavanje A. P. Krasne v nedeljo 25. oktobra zvečer v Fludernikovi dvorani.

CLEVELAND, O.—V nedeljo 25. okt. ob 3. pop. govor sodruzičice Jane Fradel v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Predmet, "Appeal to Youth and Voters".

BARBERTON, O.—Zborovanje soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 25. oktobra ob 9. dop. v dvorani Sam. druš. Domovina.

SPRINGFIELD, ILL.—Predavanje A. P. Krasne v soboto 31. okt. v Slov. nar. domu.

NOVEMBER.
 COLLINWOOD, O.—V nedeljo 1. nov. varjetni program in plesna zabava kluba št. 49 v SDD.

LA SALLE, ILL.—Predavanje A. P. Krasne v nedeljo 1. novembra v SDD.

CHICAGO, ILL.—Predavanje A. P. Krasne v petek 6. nov. zvečer v dvorani SNPJ.

WEST ALLIS, WIS.—Predavanje A. P. Krasne v soboto 7. novembra zvečer.

CLEVELAND, O.—Petnajstletnica pevskega zbora "Zarja", odsek kluba št. 27 JSZ., na Zahvalni dan 26. novembra, združena s koncertom.

CHICAGO, ILL.—Koncert "Save" v nedeljo 29. nov. dvorana ČSPS.

DECEMBER.
 CHICAGO, ILL.—Dne 31. dec. Silvestrova zabava kluba št. 1 v Avndale Masonic Temple.

JANUAR.
 CHICAGO, ILL.—V soboto 1. januarja velika maskarada soc. organizacije okraja Cook v Ashland avditoriju.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Listnica uredništva

Skozi vse poletje je imel Proletarac prav malo oglasov, vsled tega je bilo toliko več prostora za drugo gradivo. Vzlic obsežnosti lista pa so zahteve nanj večje nego jih more zmagovati, kar znači, prvič, da je naše gibanje aktivno, in drugič, da Proletarca naročniki in organizacije upoštevajo. Dokler smo imeli list v

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežejo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

Ali pošljemo zastopnika v Rusijo?

Milwaukee, Wis. — Sodrug L. A. iz te naselbine je sprožil v Prosveti idejo, da pošlje slovenski delavci svojega posebnega zastopnika v sovjetsko Rusijo, da se na lastne oči prepriča o razmerah in potem o svojih doživljajih poroča v naših časopisih in pa, ako umestno, v predavanjih po naselbinah.

Idejo je podpiralo že več dopisnikov v Prosveti, potrebno pa je obenem, da se o tem razpravlja tudi v Proletarcu.

Razne ameriške organizacije, delavske in druge, pošiljajo vsako leto svoje zastopnike v proletarsko republiko. Namen buržoaznih organizacij je v mnogih slučajih, iskati vzroke za napadanje sovjetske vlade, v mnogih pa tudi iskati resnico, medtem ko se pri delavskih zastopnikih gre v vsakem slučaju za zadnje. Delavstvo hoče vedeti resnico o položaju v deželi, kjer se gradi nov družabni red.

Nazadnjaške sile v splošnem sovražijo sovjetsko republiko in delujejo z vsemi močmi za razširjenje napačnega mnenja o nji. Uspehi sovjetske vlade pospešujejo razpad kapitalističnega družabnega reda in prifod novega, socialističnega. Petletni načrt, ki bo dosežen v štirih letih pomeni silno ojačanje gospodarstva sovjetske Rusije obenem pa prvo, odločilno zmago novega gospodarskega sistema nad stari. Buržoazija se ne boji toliko ustmene ali pisarne propagande, ker zoper to ima tisoče sredstev, mogočih in uspešnih, boji pa se ko ognja dejstvene propagande, ki se poslužuje neovrgljivih dokazov, to je uspeha novega gospodarskega sistema Rusije.

Kakor se je razvidelo iz zadnjih poročil, je vodstvo tretje internacionale znižalo in deloma ukinito subvencijo komunističnim strankam drugih dežel. Stalin je ponovno izjavil, da je predvsem potrebno doma dokazati, da je sovjetski sistem gospodarstva uspešen, dokazati je treba, da je Rusija resnično boljše deželo od kapitalističnih, da uživa ruski delavec v resnici sadove revolucije in preobrata, torej, da živi v boljših razmerah kakor pa delavec v kapitalističnih deželah. In to je živa resnica, to je taktika, katera je Stalina dvignila na vrhunec moči in pogubila trockiste, ki so blebetali o svetovni revoluciji še predno so dosegli v lastni deželi vidne uspehe.

Ako bi torej slovenski delavci poslali svojega zastopnika v Rusijo, bi si s tem pridobili izvrstno orožje v boju proti nazadnjaštvu, katero še vedno skuša omalovaževati socialistični nauk, zatajiti uspehe sovjetskega sistema in razširjati med delavstvom ono staro misljenje, "da je kapitalizem potreben" ali, da delavci ne bi nikdar mogli uspešno voditi gospodarstva dežele, industrij in trgovine, torej, da je delavstvo takorekoč odvisno od denarnih mogotcev, kakor da bi oni predstavljali ono neizmerno gonilno silo, ki vrti vsa kolesa.

Nadalje bi s takim korakom uspešno rešili vprašanje glede umestnosti naseljevanja v Rusijo, vprašanja torej, ki postaja nedvomno od dne do dne važnejše. Tak zastopnik bi našo javnost temeljito orisal položaj v sedanosti in vse izgleda za bodočnost.

Seveda je treba upoštevati v prvi vrsti vprašanje, v koliki meri se bodo slovenski, oziroma jugoslovanski delavci izseljevali v Rusijo. Upoštevajoč razmere kakršne so sedaj in letih pri tej politični nezrelosti ameriškega delavstva, lahko z gotovostjo trdimo, da nimamo prav ničesar pričakovati, kakršne morejo biti v bodočih izven kratke, umetne "prosperitete" za blufanje volilcev, nato pa še hujšo krizo. Tudi površno presodjanje svetovnega položaja nam to priča z vso gotovostjo. Delavci torej nimamo ničesar pričakovati. Pričakovati ne moremo ničesar tudi taki, kateri upajo na "rešitev" s pomočjo kake trgovine, kaj-

THE LEAGUE AFRAID OF ITS DUTY

ti tudi časi malih trgovin so minili v tej deželi. Kaj torej? Povprečna starost slovenskih delavcev v Ameriki je nekako 40 let. Mož v taki starosti še ne vrže puške v koruzo, temveč gleda v bodočnost. Želi si boljše razmere; nekateri se zanje tudi borijo, drugi čakajo na običajno oblozno mizo. Vsak pa se zaveda, da je položaj nevdržljiv. Daj takim ljudem priliko, da si največjo dobro deželo, da vidijo kjerkoli boljši obstanek — ne paradiza, samo stalno delo in zagotovljen zaslužek, pa bodo drveli v kolikor jim bo to mogoče.

Ni niti najmanjšega dvoma, da se bo izseljevanje v Rusijo pričelo z velikim razmahom, kakor hitro bo delavstvo prišlo do spoznanja, da se mu nudi tam stalni zaslužek, brezskrbna starost, zavarovanje za slučaje boleznih ali oslabelosti, poleg tega pa še krajši delovni čas in vsestranska boljše zaščita. Kakor hitro bo to spoznanje prodrla, se bo izseljevanje pričelo, kakor se je pričelo pred leti v Ameriko, dasiravno nas je tukaj čakalo težko delo in vse prej ko idealne razmere. Takozvane ameriške udobnosti ne bodo potem več štejele.

To so nepobitna dejstva. Gotovo je, da se bodo našli ljudje z ugovori: Zakaj pa bi šli v drugo deželo — ostanimo tukaj in se borimo za boljše razmere. To je resnica, toda kdo se bi brigal za to, ako si lahko svoj položaj izboljša s tem, da enostavno beži iz dežele zatiranja in pomanjkanja v deželo svobode in boljsega življenja, posebej pa boljše bodočnosti. Ukvarjati se z ugovori, da si lahko sami priborimo vse to, kar uživa rusko delavstvo so jako lepi, toda čakati in upati na take boljše čase je težka stvar.

Naseljevanje se bo pričelo, o tem ni dvoma, to je, naseljevanje v velikem razmahu. Po končanem petletnem načrtu prihodnje leto se bo pričelo z drugim načrtom, ki bo posvečen predvsem dviganju življenjskega standarda ruskega ljudstva. Načrti za zgraditev modernih delavskih stanovanj, cest, železnic, kanalizacij in sploh vseh prometnih sredstev so bili že predloženi na merodajnem mestu in odobreni; z delom se bo pričelo v nekaj mesecih s polnim razmahom. Vse to pa pomeni seveda predvsem še večje pomanjkanje delavcev. Ta mladi, silni razvoj v Rusiji je tak, da rodi ena potreba, kateri je zadoščeno, deset drugih. To je neskončna veriga, ker čimvišji bo življenjski standard ruskega ljudstva, temvečje bodo njegove potreb-

ščine in čimvečje bodo potrebščine, temvečje bo pomanjkanje delavcev in izdelkov. To so potrdili tudi priznani ameriški ekonomski veščaki, ki so proučevali ruske razmere. Ako bo Rusija hotela zadostiti potrebam domačega prebivalstva, ne bo mogla izvažati gotovih svojih izdelkov še dolga desetletja. Izvažalo se bo žito, les, razne rudnine, olje in kožuho-vine, ne pa tovarniški izdelki, stroji, obuvala, obleke in razne druge potrebščine, ki služijo udobnosti ljudstva.

Vse zgoraj navedeno moramo upoštevati pri presojanju vprašanja, da pošljemo lastnega zastopnika v Rusijo. Po mojem mnenju bi nam tak korak samo koristil, zato pozivam sodruge, da izrečejo svoje mnenje in pomagajo po svoji moči, da se Ambrožičeva ideja uredni vsaj prihodnjo pomlad. Spartak.

Konferenca in veselica v Barbertonu, O.

Kenmore, O. — Na predvečer konferenre JSZ. v soboto 24. oktobra bo v dvorani samos. druš. Domovina prireditev z obširnimi sporedom. Prebitok je namenjen v prid konferenčnih aktivnosti.

Čuli bomo Jane Fradel, ki nam bo govorila v slovenskem in angleškem jeziku. Njena izvajanja vas bodo navdala z upanjem in vam bodo v vzpodbudo. Privedite na prireditev tudi svoje sinove in hčere, da jim s tem pripomorete boljše razumeti vzroke sedanjih krivičnih razmer. Miada Jane Fradel, katere dom je v Latrobe, Pa., je v prošlih par letih nastopila že na mnogih prireditvah v slovenskih naselbinah in povsod so bili njeni govori navdušeno odobravljeni.

Pevski zbor "Javornik" pod vodstvom Mr. Bombača nam bo zapel nekaj lepih pesmi in predvajane bodo deklamacije v slovenskem in angleškem jeziku.

Po programu bomo imeli plesno in prosto zabavo do polnoči. Igrala bo izborna godba. Vstopnina samo 25c. Mladina pod 16. letom je vstopnine prosta.

Priljubljeni odbor zagotavlja, da boste postreženi toliko dobro kot je sploh mogoče na takih prireditvah. Rojaki delavci v vseh naselbinah tega okrožja so vabljeni, da pridejo v soboto večer 24. oktobra v Barberton na to prireditev, naslednji dan pa naj prisostvujejo konferenci soc. klubov ter društev Prosvetne matice JSZ., katera se bo vršila v isti dvorani naslednji dan (v nedeljo).

Klubi in društva naj na svojih sejah o nalogah konference razmotrivajo, da bodo zastopniki, katere pošljejo 24.-25. oktobra v Barberton, boljše informirani o naših težnjah in s tem bo tudi delo konference bolj plodovito. Anton Praznik.

Plesna zabava društva 'Pioneer' SNPJ

Chicago, Ill. — Največja plesna zabava, kar jih prirejajo naša društva, bo prihodnjo soboto 3. oktobra, katero priredi v dvorani SNPJ. druš. Pioneer št. 559 SNPJ. Zabavali se bodo lahko stari in mladi. Postrežba bo najboljša. Dvorana bo za to prireditev posebno dekorirana.

Vstopnina je 50c za osebo. Pridite vsi in se zabavajte s člani ter članicami "Pioneer-ja".

KUPITE SEDAJ!

Več kot pol sezone je že minulo

KALIFORNIJSKO GROZDJE ZA MOŠT

KALIFORNIJSKO GROZDJE ZA MOŠT je sedaj na trgu. S pošiljateljvo istega se je letos pričelo tri do štiri tedne poprej kot lansko leto. Letošnji pridelek grozdja je mnogo manjši kot lani. Deževje v sedanji sezoni bi imelo uničujoč vpliv na zmanjšane pošiljave.

Prav sedaj je čas, da si nabavite potrebno grozdje po zmernih cenah. Z pošiljanjem grozdja za mošt se bo končalo poprej, kot se boste tega zavedli.

Kalifornijsko grozdje za mošt vsebuje letos več sladkorja kot prejšnja leta.

Naročite si od vašega trgovca z sadjem Zinfandel, Alicante, Muscat, Petite Sirah, ali druge vrste grozdja, predno bo prepozno. Letošnji pridelek grozdja je zgodnejši in tudi manjši.

Pomnite, da grozdni sok za domačo uporabo je postavno dovoljen.

CALIFORNIA GRAPE CONTROL BOARD, Ltd
SAN FRANCISCO, CALIFORNIA
Representing 85% of the entire California Grape Production

Reports and Comments

General Membership Conference of the Socialist Party of Cook County

The next general membership meeting of the Socialist Party of Cook County will be of vital importance. It will take place on Sunday, October 11, at the Labor Lyceum, Kedzie and Ogden Ave., and it will begin 10 a. m. sharp.

The early meeting hour was chosen because an afternoon session alone would make it impossible to discuss the items of the agenda thoroughly and intelligently.

The comrades may prepare for the lunch recess by taking along a little lunch or eat at the restaurant downstairs or somewhere in the neighborhood where prices are very reasonable.

The agenda, submitted by the County Central Committee, comprises the following items:

1. Cooperation of the Socialist Press, the language federations and the party. Speaker, A. Drefuss, county secretary.
 2. Review of the activities of the Farmer Labor Party.
 3. Review of the Vienna Socialist Labor International Congress. Speaker, Clarence Senior, National Secretary.
 4. Report on party activities and finances.
 5. Good and welfare.
- Every party member is urgently requested to be present at this conference which will be very interesting and the decisions of which will be of far reaching consequences for the party.
- Bring your membership book.

A Visit to Bridgeport, O.

On Sunday September 20, in company with comrades Smrekar from W. Aliquippa, John Uhernik and family of Ambridge also John and Anna Liker (children of comrade Mary Nagel, a subscription solicitor for Proletarec in Midway) we traveled to Bridgeport, Ohio. Here we attended the conference and met many comrades, among them the old war horses Snoy and Ziemberger.

In the afternoon we attended the picnic sponsored by the conference. I was surprised, yet glad to see so many young folks present. They all gave their undivided attention and listened to the speakers. When the speakers finished they showed no interest of joining the club, but simply walked away. At this picnic

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebo itd.

Announcement

To Unions and others Progressive and Socialist Party Organizations.

The Socialist Party of Cook County will give a great Forward Masquerade Ball, Saturday, January 1, 1932, at Ashland Boulevard Auditorium, Ashland Ave. and Van Buren Street. Details and particulars of this affair will be announced later.

Unions and other Progressive and Socialist Party Organizations are urgently requested to co-operate and arrange no affairs of their own for this date.

Let's all ring in the New Year with a boom for the Socialist Party by attending its Forward Masquerade Ball.

Don't forget, the date is: Saturday, January 1, 1932 (not New Year's Eve, which is Dec. 31.).

News From Cleveland

Comrade Jane Fradel, a very active socialist from Latrobe, Pennsylvania, will be in Cleveland Sunday October 25 and deliver an address at the Slovene National Home. Her subject will be "Appeal to Youth and the Voters" and will speak upon it in both English and Slovene languages. All Slovenes especially the younger folks are invited to attend and hear comrade Fradel talk about the important problems confronting the workers. The admission is free. After her speech a dance will take place.

In Cleveland the election for concilmen will soon take place. The Socialist candidates for this office are comrades Willert for the first district, Martinek for the second, Wohl for the third and Siskovich for the fourth district. A great deal of campaign work has been done and must be continued to elect them. All comrades are asked to boast and work for these four candidates.

The English Division of branch No. 27 JSF appeals to the younger generation of Cleveland to join their ranks. Our meetings are held every second and fourth Friday of the month at the branch headquarters on St. Clair Ave. We cordially invite you to attend our meetings and to participate in the workers movement, the Socialist Party, for the welfare and interest of all people.

Rose Sumrada, Cleveland, Ohio.

Chinese Enterprise

On a side street in downtown Washington is a cheap hotel bearing this sign: "Open all night."

Next to it, a restaurant man announced in big letters over his door, "We Never Close."

Which suggested a thought to the Chinaman who runs a laundry in the third building; on his window he scrawled, "Me Wakee Too!"

The more you study the world, the more you wonder what it was like when conditions justified the flood.

If you want to read unbiased, truthful news and editorials that have the welfare of the public as the first consideration,

SUBSCRIBE TO

THE MILWAUKEE LEADER

The only English Socialist Daily in America
540 W. Juneau Ave. Milwaukee, Wis.

SUBSCRIPTION RATES:
One year \$6.00—Six months \$3.00—Three Months 1.50

TO LEARN ABOUT PRESENT SOCIAL PROBLEMS READ

UNEMPLOYMENT AND ITS REMEDIES

By HARRY W. LAIDLER
104 pages price 15c

Socialism

WHAT IT IS AND HOW TO GET IT
By OSCAR AMERINGER
32 pages price 10c

The A B C of Socialism

By FRED HENDERSON
16 pages price 10c

One Billion Wild Horses

By STUART CHASE
24 pages price 10c

Literature agents!
Send for the quantity prices.

SOCIALIST PARTY of AMERICA
2653 Washington Blvd. Chicago, Ill.

A PARTY OF THE FUTURE

There are some downhearted Socialists who talk mostly in terms of the past, when our party was in its fast upward trends. The world war, persecutions, splits and "unprecedented prosperity" pushed us away in the rear. Many comrades not satisfied with this awkward position again plunged ahead, but with very little progress. People were drunk of stock and real estate speculations. The politicians in their campaign speeches were praising the "American standard of living" which must be protected and to that end recommended Hoovers, Smiths, etc.

Everything was lovely. People were dreaming and thinking only of prices going up in stock exchanges and of profits they would make in real estate transactions. Their only ambition besides making money was "good beer". Through these channels their minds were occupied, or rather, they were led not to think of the real problems. The A. F. of L. still considers the question of beer more important than unemployment insurance.

Finally, the house of cards collapsed and the Socialist Party springs forward again. Now the environment for its growth is much more favorable. The "Coolidge prosperity" under the present order will never come back, even if Calvin is elected again.

After many years of absence the Socialist publications again make their appearance. People are more willing to listen and much easier persuaded to join the Party.

Chicago is no exception to this rule, although obstacles to our growth in this city were numerous. One of the main causes for us standing still these many years is within ourselves. Too many pessimists. No local socialist paper. Not enough contact amongst us. The spirit and hopes in our gatherings were lacking. Too much strife for trifle matters. No strong leadership such as they have in New York, Milwaukee, Reading and some eastern cities.

It sounds unbelievable that Chicago and vicinity with its four million inhabitants was for such a long period without a workers' political movement of any consequence. We were, and still are, unimportant. Our candidates were deliberately thrown off the ballot at the last municipal election because the Socialist Party of Cook county was powerless to frighten the forces of greed and reaction.

The picture is not all dark, however. We have a promising field for a strong Socialist movement. What else could replace our party with its historic mission? It could be built, and for this purpose more optimists with socialist principles are needed. Such who believe that the future belongs to Socialism. The spirit of comradely understanding and co-operation will again emerge and blossom.

Considering all this, there should be no place for gloom in our ranks. The gloomy and complaining members who lost hopes should also change into optimistic builders. Before we convince others we must first convince ourselves that our party is not a party of the past but the promising movement of the future, the builder of a new society.

INVESTMENTS ABROAD

Estimated by the department of commerce at Washington, the investments which Americans have in foreign countries amount to approximately \$15,045,028,000. This is the amount of the estimate for the beginning of the present year, and it is not likely that there has been much change in the amount since then. The estimate excludes the sums owed by foreign countries to the government of the United States, which amount to many billions.

It would be interesting to know how the investors in these huge quantities of foreign securities expect that they will ever be paid, considering the way in which the nations surround themselves with tariff walls and shut out the commodities of other countries.

The action of England in temporarily suspending the gold standard will throw further doubts upon the question.

—The Milwaukee Leader.

IN DURESS

How many persons are confined in prison in the United States?

In 1930 there were 116,670 federal and state prisoners in the United States. This figure does not include persons in county jails. The county jail population changes rapidly and we have been unable to find any reliable statistics on the number of persons so confined.—The Pathfinder.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Many months ago we stated that the prime purpose of the present crises (at that time we called it depression) was to batter down the wages of the workers. For many months President Hoover and other high salaried public officials gave out statements opposing wage cuts and urging the capitalists to keep up the American standard of living. We considered the whole thing ridiculous because manufacturers and exploiters had already cut wages then. Of course, the politico-minded labor leaders lauded the remarks of the country's great engineer and praised the heavens for having bestowed upon mankind such an ingenious. But that is as far as these politico-minded labor leaders can figure or foresee. All these years they have been getting the same bluff and blank promises and all these years they have had to swallow the bitter disappointments and still they haven't learned anything. They are ready to do it over again and again while the American workingman and his family is in dire need of assistance.

An announcement by the directors of the United States Steel Corp. to reduce wages 10% is the latest disappointment. With that announcement went others in the steel and dependent industries. Now they expect wage cutting to predominate everywhere in the country. And what can the workers do? What will they do? Take the cut and cry and continue to follow the policies of the present administration. But if the workers would waken up and learn to think a little about themselves, their conditions, their plight and what to do to change this whole sorry mess they would soon have something to say and what they would say would be felt and observed. Wage cutting is not going to help the country out of the rut; to the contrary it's going to retard the recovery for with less money the workers will be obliged to slice the buying power which will mean increased and prolonged crises.

The moral of the whole situation is just this. If the workers were organized industrially and politically they would have power to govern besides power to work. They could take over the industries and operate them collectively and let the government derive the great profits now going to the capitalists with the result that they would have better pay; fewer working hours, relieved of taxation and proper care in dull periods. As it is now the system is so complicated, made such by the continuous gambling and exploiting of the profiteers that it may never be untangled. All of you Socialists should buckle down and build your local clubs to help bring these thoughtless workers to their senses.

A Midwestern Conference of the Jewish Socialist Federation and the Workmen's Circle was held on Sept. 25, 26, and 27 at the Labor Lyceum, Chicago. The Yugoslav Socialist Federation was invited to send a fraternal delegate. In the absence of Chas. Pogorelec, who is in Pennsylvania on business, this columnist represented our Federation. I was exceedingly pleased to witness the proceedings on Friday night before a capacity crowd of 600. There were numerous speakers among them Clarence Senior, National Executive Secretary of the Party. Several of the Jewish speakers received great bursts of applause for their wit and humor. The Jewish Comrades have always been energetic and a leading factor among the Socialist ranks and are alert to the new conditions confronting workers so this conference we hope, will bring good results for the cause of Labor.

Cool days have set in again. In cool days many like to dance and enjoy the company of their fellow friends in and around the dance hall. You are therefore invited to attend the sixth annual dance given by the Pioneer Lodge No. 559 SNPJ on Saturday evening October 3, 1931. It will be held at the SNPJ Hall and the admission is only 50 cents. It will be an occasion for rejoicing amid the scenic decorations of that night and the knowledge that the Pioneers have mounted over the 500 membership mark.

While ten million people are without the means of a livelihood or the possibility of securing a job to purchase the necessities of life the Democrats and Republicans are raising the issue of beer. Every attempt to adopt a positive government relief policy such as unemployment insurance or large public loans for public construction work has been received

coldly. Private charity is supposed to do the work of the government agencies. If the government can enact laws to keep up the prices on imports if the government can give every other service to the capitalists, the government certainly owes it to the workers, the producers, to see that they are fed, clothed and sheltered during dull periods. Why don't the Democrats and Republicans talk about the unemployed and raise that as the issue. Well, they just haven't a thing to say. The rich moguls that control those two old parties have gotten their share out of the workers. What do they care how many freeze and starve this winter. Next year or the year after when things pick up and the shops may begin to operate they will have all the help they need. That's one thing. The other thing is they don't know what can be done. They lack brains and initiative. That's why we hope the workers will unite behind the Socialist Party whose issue is unemployment relief and sweep out some of these planless, thoughtless narrow minded exploiters and grafters. We have confidence that our party is going to get the largest vote it has ever received, in the coming elections.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

Last Friday, at the meeting of branch No. 1 JSF, Chicago, considerable discussion was had about its English Division. It was emphasized that more co-operation and direct contact with the younger group is necessary from our senior members. There is no doubt that with good teamwork from both the older and younger groups more interest could be instilled in the youth movement and better progress made. It was decided that the next regular meeting of branch No. 1 be held in conjunction with the English Division. In the meantime, all members of the English Division are urged to be present at their regular meeting to be held Thursday October 8, at the SNPJ Hall. Several important subjects are to be discussed and final arrangements made for the debate with the Detroit comrades.

The Dramatic committee of branch No. 1 has prepared an all-Cankar program for Sunday October 25 at the CSPS Hall on 18th and May Sts. The program will consist of a three act drama "Jacob Ruda" and several excerpts from Jerney's "Justice and Kurent, all of which Cankar is the author. Rehearsals of an excellent cast have already been started. The players and committee promise the audience a very good performance. The admission charge has been reduced and tickets are 50c in advance and 75c at the door. All members of the branch are asked to dispose of as many tickets as possible.

Members of Pioneer Lodge No. 559 SNPJ will celebrate their Sixth Annual Dance, Sat., October 3, at the S. N. P. J. Auditorium. Pioneer Lodge is very popular for its noted picnics and dance in the past and this time will entertain their patrons with a carnival and frolic dance. A nine piece orchestra will demonstrate its

abilities in the beautifully decorated hall. For an enjoyable evening, meet the Pioneers at their dance. Admission 50c.

Anton Garden, secretary of the JSF conference for the Illinois and Wisconsin district, announces in this week's issue comrade Anna P. Krasna's lectures. Her first visit will be to Milwaukee, Wis., Saturday October 24 and will speak at the Harmony Hall. The following day she will appear in Sheboygan and from there travel to other cities of this district. For Chicago, branch No. 1 JSF is listed to have her speak Friday November 6 at the SNPJ Hall. Comrade Krasna is an able speaker in both the English and Slovene languages and very active in literary work. Her subject will be "Social problems and the Labor movement". We urge all members, friends and sympathizers to attend her lectures and hear about these problems and of the labor women and youth which she will also stress.

Branch No. 232 JSF in Barberton, Ohio, will sponsor a dance Saturday October 24. The net proceeds of this affair will be used to defray the expense of the conference held the following day, Sunday. Branches of JSF and lodges affiliated with the Educational Bureau of the Ohio district are asked to have representatives present at this meeting. Comrade Jane Fradel from Latrobe, Pa., has been invited to address the audience in English and Slovene.

Complete Analysis

"What is the difference," asked the teacher, "between a letter and a post card?"

"Well," replied Thomas, "a post card is cheaper to mail because everybody reads it before it's delivered."

That's What We Thought

The most difficult of all tasks for lawyers is to agree what the law is.—Charles E. Hughes.

FRAGMENTS

Did you notice how Mr. Hoover's "individual initiative" of capitalism got into action when the food and milk hogs figures there would be a shortage in their lines? Translated from political lingo into English that "initiative" means to skin us.

Sixty-two American Marines are on their way to Nicaragua to serve as election judges in that country in November. American capitalism does not intervene; it merely counts the votes.

In every historical epoch, the prevailing mode of economic production and exchange and the social organization necessarily following from it form the basis upon which is built up and from which alone can be explained the political and intellectual history of the epoch.—Engels.

Ex-Governor Smith did not write that letter to New Jersey Democrats but says that it represents his views. As the letter praised Grover Cleveland for sending troops to Chicago to break the A. R. U. strike and was followed by the notorious injunction that insured the defeat of the strikers union men who swear by Smith should send him congratulations for his noble utterance.

Every nation mixed up in the World War claimed it acted in the defense.

Robert H. Lucas of the G. O. P. national Committee in discussing the industrial depression commends Hoover by saying that a sick man "doesn't call in a quack" but "puts his faith in the old family physician." Well, the patient got sick in Doc Hoover's hand and he is still very ill.

Stranger Than Fiction

Truth, life, is stranger than fiction. Fifteen years ago Ramsay MacDonald was ostracized because of his opposition to war. Within a few years he became Prime Minister. When he entered upon the premiership for the second time MacDonald resigned his membership in the Independent Labor Party, which had raised him to leadership in the whole Labor Party and thus to the premiership. Then MacDonald parted company with the Labor Party and became the head of a government which includes outspoken enemies of labor. Almost overnight MacDonald placed himself outside of the labor movement, to which he had given his life. Many attempt to explain MacDonald's metamorphosis by calling him "traitor". But that explains nothing. An act is treasonable when it is prompted by a motive to betray. There is nothing to indicate such a motive in MacDonald's conduct. A much more plausible explanation would be MacDonald's vanity and ambition. He was in love with the power and the glory of his exalted position. His colleagues had long criticized him for that weakness. The labor movement must accept the fact that it is composed of frail humans. Those whom it elevates to high offices are just as apt to become intoxicated, even corrupted, by the power and the glamor of their positions as the representatives of the other classes.

The hope of the labor movement lies not in the absolute perfection and infallibility of its chosen spokesmen—there are no such things—but in the ability of the movement itself to go on in spite of the weakness of the "leaders". The British labor movement has demonstrated that ability. The labor movement had held MacDonald in very high esteem so long as he gave expression to its aspirations. When he fell by the wayside it did not fall with him. The movement will remember with gratitude MacDonald's past services, but he is no longer permitted to speak and act for it. The movement goes its own way, continues on the path that leads to the new social order.—Advance.

The Coal Mines

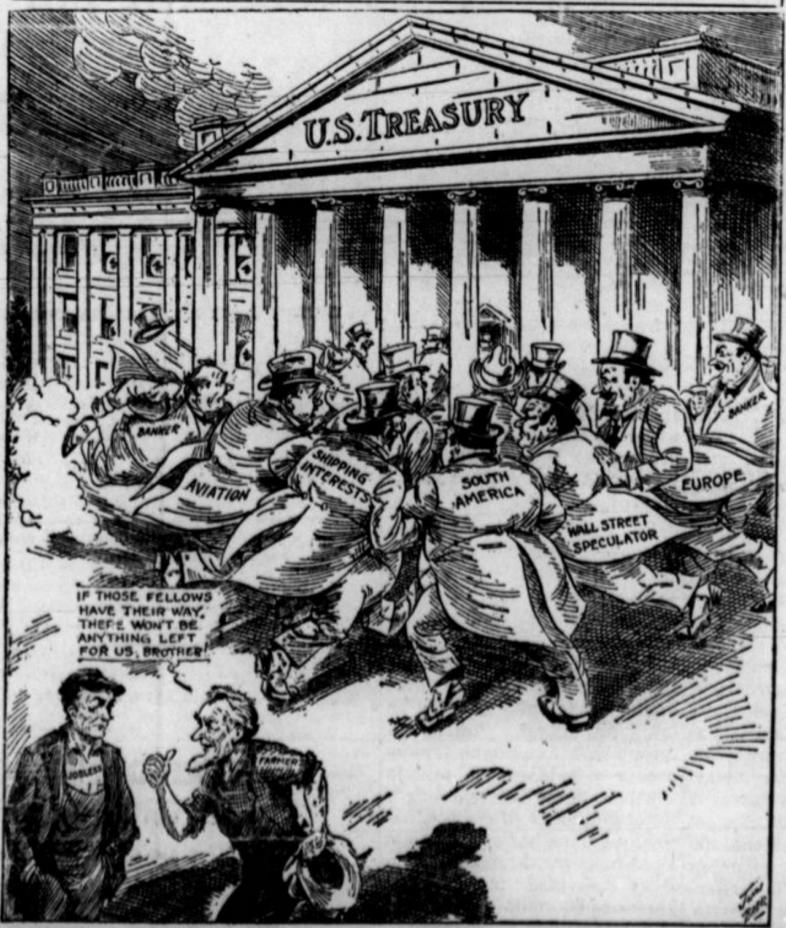
Secretary Doak reports to John L. Lewis, president of the United Mine Workers of America, that no conference of operators and miners will be held to consider the ills of the industry. Invitations to 160 operators elicited 38 replies favoring a conference and 21 replies questioning the value of a conference, but expressing willingness to attend. The remainder either did not reply or declined the invitation. This unfavorable remainder represented 2,000,000 tons of production, against 450,000 tons of those who accepted.

What, we wonder, has happened to the reported conclusion of the large Pittsburgh operators that government regulation of the industry was essential? It is true that they saw no use in conferring with labor, but are they ready urge a more fundamental remedy? The crisis in coal cannot be considered the private affair of a few ignorant or recalcitrant coal companies. Even at the time of the unemployment census in April, 1930, 20 per cent of the miners were out of work, and the number has increased since then. Starvation and disorder have steadily grown. The Red Cross is on record with the judgement that it cannot help the miners since their conditions is not an "act of God". Of course it is not; it is the result of the acts of men. If the coal operators persist in their failure to organize the industry intelligently, the responsibility for doing so must be taken over by the public at large through the only agency it possesses for the purpose—the federal government.—The New Republic.

Harder the Smash

Value is what labor gets for making things. Price is what labor pays when it buys things. Profit is the difference between value and price. Consequently, the lower the value, the higher the price, the bigger the profit, and the harder the smash.—The American Guardian.

CROWDING OUT THE WORST SUFFERERS

John M. Baer in Labor.